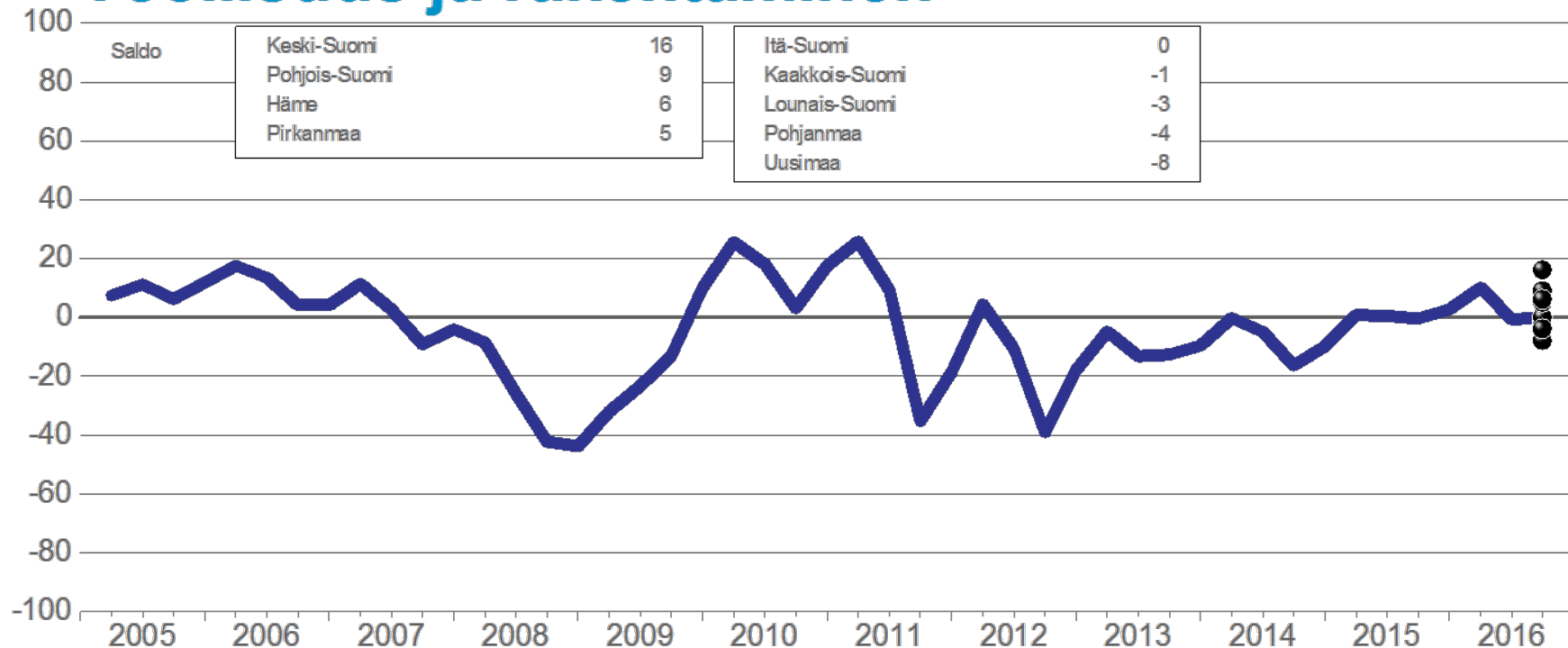

Yleiset suhdannenäkymät alueittain

Teollisuus ja rakentaminen

Marraskuu 2016

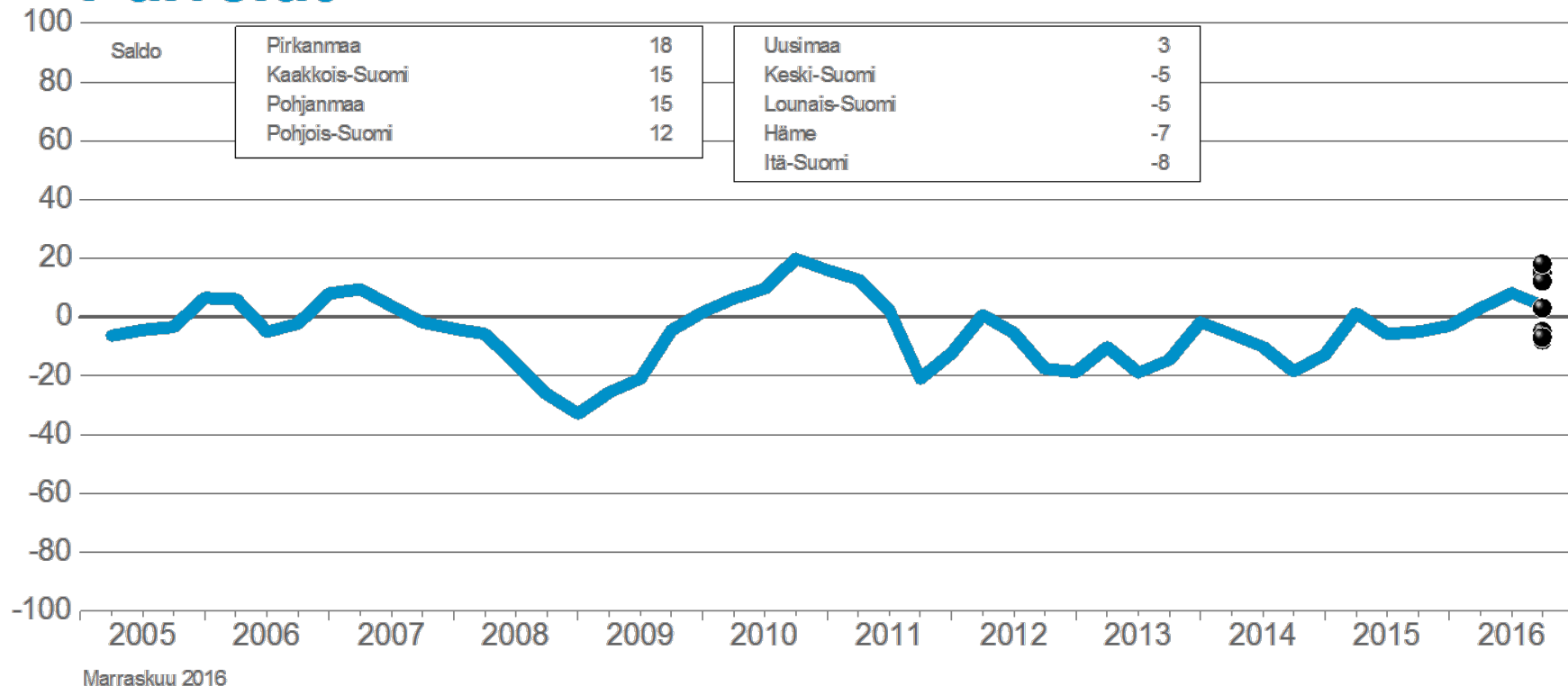
Lähde: EK:n Suhdannebarometri

sb11_05/31.10.2016/jka

Yleiset suhdannenäkymät alueittain

Palvelut

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

sb38_05/31.10.2016/jka

Suhdannebarometri

Häme

Marraskuu 2016

Teollisuus ja rakentaminen

● Tuotanto kasvaa - vapaata kapasiteettia edelleen runsaasti

Hämeen teollisuuden ja rakentamisen yritysten suhdannetilanne pysyi alkusyksyn aikana normaalia heikompana (saldoluku lokakuussa -33).

Suhdannenäkymät ovat hieman kesän lukemia varovaisemmat, mutta edelleen odotetaan tilanteen paranemista. Suhdanneodotuksien lokakuun saldoluku oli 6 (heinäkuussa 24). Lokakuussa 13 % vastaajista ennakoivat suhdannenousua ja 7 % arvioi tilanteen olevan huononemassa. Hämeen

● Tilauksia on saatu lisää - tilauskirjat edelleen normaalia ohuemat

teollisuuden ja rakentamisen yritysten suhdanneodotukset ovat vähän koko maan keskiarvoa paremmat.

Tuotantomäärät kasvoivat hieman kolmannella vuosineljänneksellä ja tuotannon uskotaan kohentuvan loppuvuoden aikanakin. Tuotantokapasiteetin käyttöasteet ovat nousussa, mutta kapasiteetti oli lokakuussa täyskäytössä vain 72 %:lla alasta.

Tilauksia on saatu lisää, mutta tilauskirjat ovat edelleen vähän tavan-

● Suhdannenäkymät ovat varovaisen myönteiset, saldoluku 6

omaista ohuemat (saldoluku -5). Valmiiden tuotteiden varastot ovat lievästi normaalia suuremmat.

Henkilöstö säilyi likimain ennallaan syksyn aikana. Työvoima pysyy lähes muuttumattomana myös lähikuukausina. Riittämätön kysyntä oli yleisin tuotantokapeikko 45 %:n osuudella ja ammattityövoimasta oli pulaa 12 %:lla alasta. Kannattavuus oli kolmannella vuosineljänneksellä vähän vuoden takaista huonompi.

Palvelut

● Suhdannekuva on yhä tavanomaista harmaampi

Hämeen yksityisten palveluyritysten suhdannetilanne parani hieman alkusyksyllä 2016, mutta tilanne arvioitiin lokakuussa edelleen vähän normaalia heikommaksi (saldoluku -20).

Suhdanneodotukset olivat lokakuussa hienoisesti miinuksella, saldoluku -7 (heinäkuussa -2). Lokakuussa 10 % vastaajista ennakoivat suhdanteiden olevan hiipumassa ja 3 % odotti paranemista. Hämeen palvelualueen suhdanneodotukset ovat vähän koko maan keskiarvoa vaisummat.

● Myynti supistui hienoisesti syksyn aikana - loppuvuodesta myynti pysyy ennallaan

Myynti väheni aavistuksen verran syksyn aikana. Myyntimääriin ei odoteta suuria muutoksia lähikuukausina.

Työvoiman määrä supistui lievästi syksyn aikana. Henkilöstön odotetaan pienentyvän melko yleisesti loppuvuoden kuluessa.

Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa vain 27 %:lla alueen yrityksistä. Kysyntä oli heikkoa 20 %:lla vastaajista ja ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 8 %:lla yrityksistä.

● Suhdanteiden ennakkoidaan hiipuvan lievästi talvikuukausina, saldoluku -7

Tuotantokustannukset ovat nousseet hieman viime kuukausina. Kannattavuus on jäänyt jonkin verran vuoden takaista heikommaksi.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 51

Henkilökunta 8222, Liikevaihto 2096 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	26	67	7	19
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	23	54	23	0
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	22	69	9	13
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	28	69	3	25
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	17	61	22	-5
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	9	88	3	6
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	17	63	20	-3
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	9	78	13	-4
Tuotannon kasvun esteet	62			62
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	12			12
puute kapasiteetista	2			2
riittämätön kysyntä	45			45
muu tuotantokapeikko	6			6
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	9	49	42	-33
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	13	80	7	6

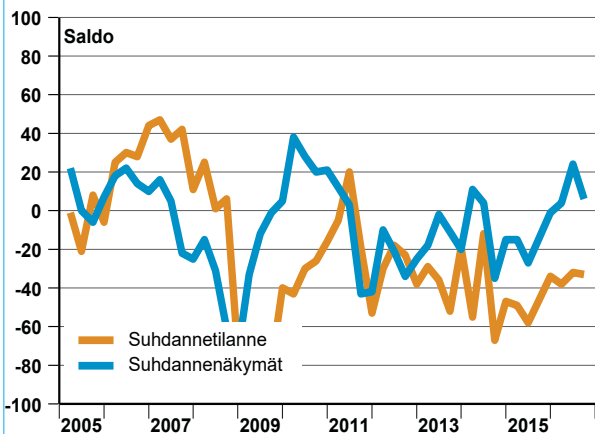
Palvelut

Yrityksiä 29

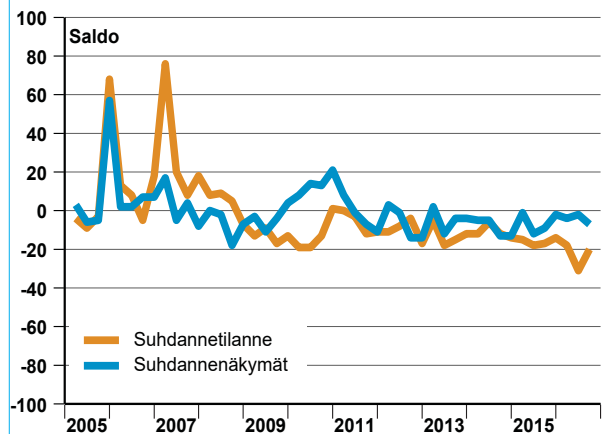
Henkilökunta 4176

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	6	83	11	-5
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	9	82	9	0
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	12	78	10	2
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	5	73	22	-17
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	6	33	61	-55
Tuotannon kasvun esteet	27			27
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	8			8
puute kapasiteetista	0			0
riittämätön kysyntä	20			20
muu tuotantokapeikko	3			3
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	1	78	21	-20
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	3	87	10	-7

Teollisuus ml. rakentaminen

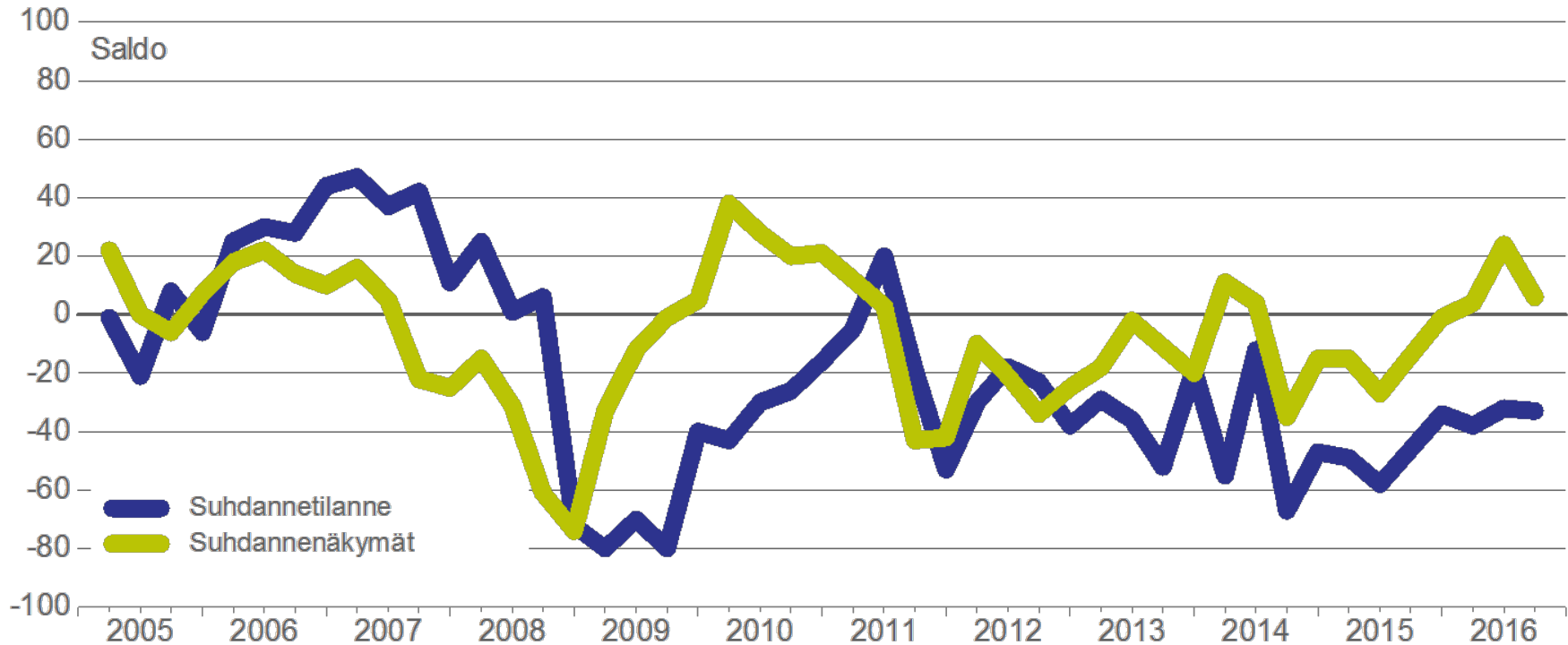

Palvelut

Häme

Teollisuus ml. rakentaminen

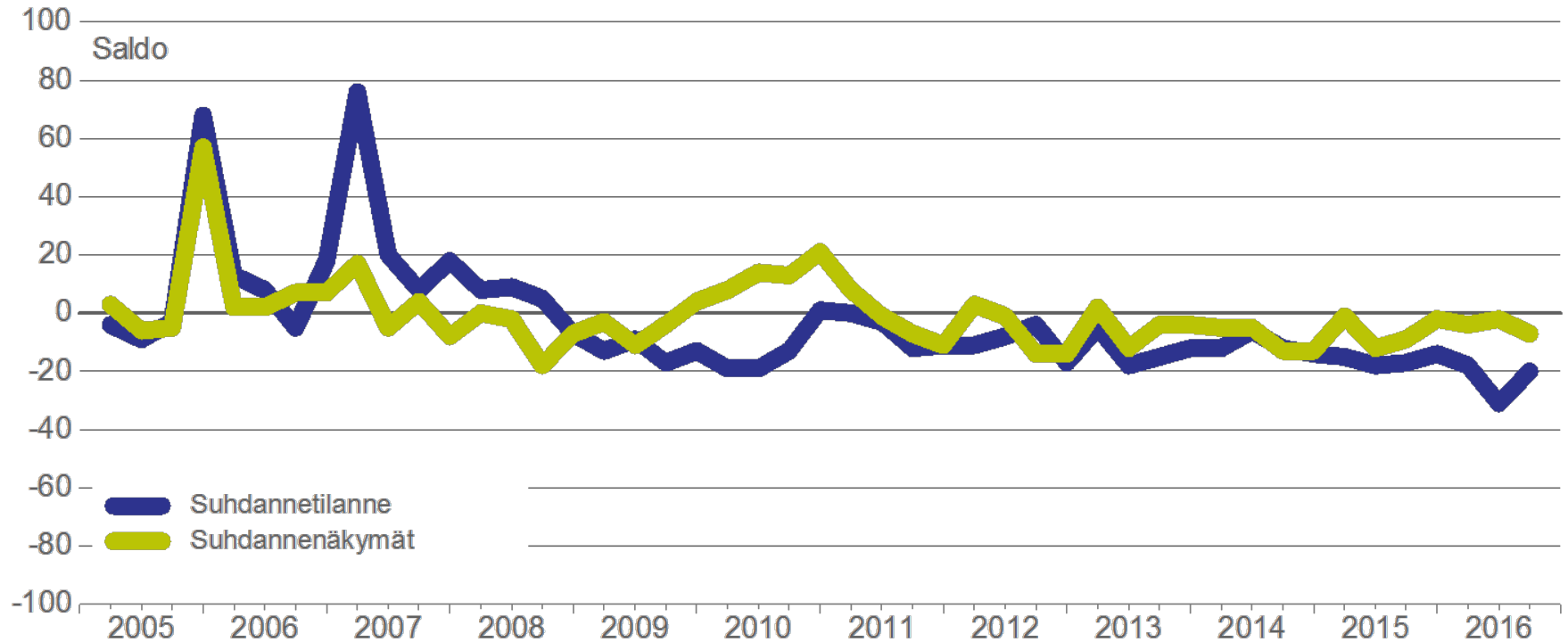
Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Häme Palvelut

Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Suhdannebarometri

Itä-Suomi

Marraskuu 2016

Teollisuus ja rakentaminen

● Tuotanto lisääntyi alkusyksyn aikana - kapasiteetti vain kohtalaisesti hyödynnettyä

Itä-Suomen teollisuuden ja rakentamisen yritysten suhdannetilannearvot heikkenivät hieman alkusyksyn aikana. Lokakuussa 2016 nykyhetken suhdannetilannetta mittaava saldoluku oli -18 (heinäkuussa 5).

Suhdannetilanteen ennakoidaan pysyvän talven aikana ennallaan, saldoluku 0. Heinäkuuisessa tiedustelussa saldoluku oli -1. Lokakuussa sekä paranemista että heikkenemistä ennakoi 16 % vastaajista. Itä-Suomen teollisuuden ja rakentamisen yritysten suh-

● Heikko kysyntä yleinen kapeikkotekijä - tuotanto supistuu hieman loppuvuoden aikana

dannekuva vastaa hyvin koko maan keskiarvoa.

Tuotantomäärät olivat nousussa kolmannella vuosineljänneksellä, mutta vuoden lopulla tuotanto pysyne kausivaihtelu huomioon ottaen keskimäärin ennallaan. Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa vain kohtalaisesti käytössä, sillä kapasiteetti oli kokonaan hyödynnetty 66 %:lla alueen yrityksistä.

Tilauksien tilanne oli lokakuussa hivenen tavanomaista heikompi, saldo-

● Suhdannetilanteeseen ei odoteta pikaista muutosta

luku -7. Valmistuotevarastot olivat myös vähän normaalia pienemmät.

Henkilöstönä palkattiin hieman lisää kolmannella vuosineljänneksellä. Loppuvuoden aikana työvoiman määrä supistunee lievästi. Heikko kysyntä oli lokakuussa yleisin kapeikkotekijä 48 %:n osuudella. Työvoimasta oli pulaa 19 %:lla alasta.

Investoinnit ovat pysyneet keskimäärin vuodentakaisella tasolla. Kannattavuus on vuoden takaisista heikompi.

Palvelut

● Suhdannenäkymät ovat hienoisessa laskussa, saldoluku -8

Itä-Suomen palvelualojen suhdannetilanne pysyi normaalia heikompana kesän lopulla ja syksyn alussa. Tämänhetkistä tilannetta kuvaava viimeisin saldoluku oli -12 (heinäkuussa -8).

Lähikuukausien suhdannenäkymät synkentyivät syksyn myötä. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -8, kun saldoluku oli heinäkuuisessa tiedustelussa 16. Lokakuussa vastaajista 17 % ennakoi suhdanteiden heikkenemistä ja 9 % odotti tilanteen paranevan. Itä-Suomen palveluyri-

● Kannattavuus on vuoden takaisissa lukemissa - kysyntä yleisesti vaihtelee

tysten suhdannenäkymät ovat hieman koko maan keskiarvoa harmaammat.

Myynti lisääntyi vuoden 2016 kolmannella neljänneksellä melko yleisesti. Loppuvuoden aikana myynti pysyne kausivaihtelu huomioon ottaen likimain ennallaan.

Henkilöstön määrä pienentyi lievästi alkusyksyn aikana. Työvoima säilyneen ennallaan vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa 52 %:lla Itä-Suomen vastaajista. Selvästi yleisin kapeikkotekijä oli heik-

● Myynti lisääntyi syksyllä - loppuvuoden aikana myyntimäärät pysynevät ennallaan

ko kysyntä 47 %:n osuudella. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa kuudella prosentilla.

Sekä myyntihinnat että tuotantokustannukset ovat alentuneet viime kuukausina. Kannattavuus on pysynyt keskimäärin vuoden takaisella tasolla.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 80

Henkilökunta 13369, Liikevaihto 4143 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	31	59	10	21
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	22	56	22	0
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	15	62	23	-8
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	34	50	16	18
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	13	67	20	-7
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	11	69	20	-9
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	22	67	11	11
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	7	62	31	-24
Tuotannon kasvun esteet	60			60
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	19			19
puute kapasiteetista	15			15
riittämätön kysyntä	48			48
muu tuotantokapeikko	1			1
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	10	62	28	-18
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huonevan	16	68	16	0

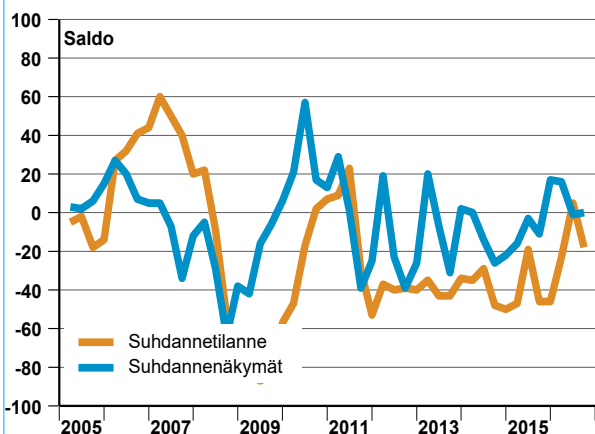
Palvelut

Yrityksiä 66

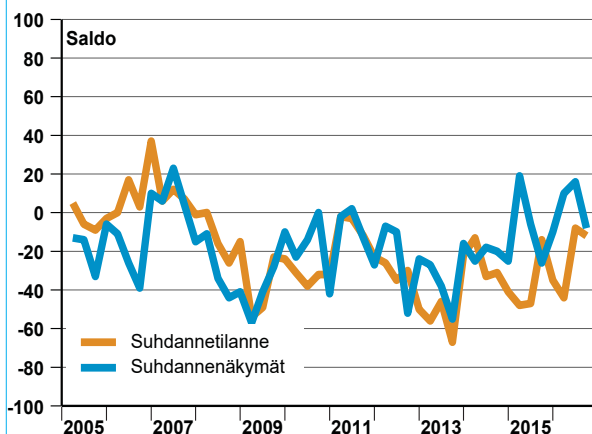
Henkilökunta 7359

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	33	59	8	25
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	36	28	36	0
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	19	55	26	-7
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	10	69	21	-11
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	15	70	15	0
Tuotannon kasvun esteet	52			52
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	6			6
puute kapasiteetista	0			0
riittämätön kysyntä	47			47
muu tuotantokapeikko	2			2
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	15	58	27	-12
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huonevan	9	74	17	-8

Teollisuus ml. rakentaminen

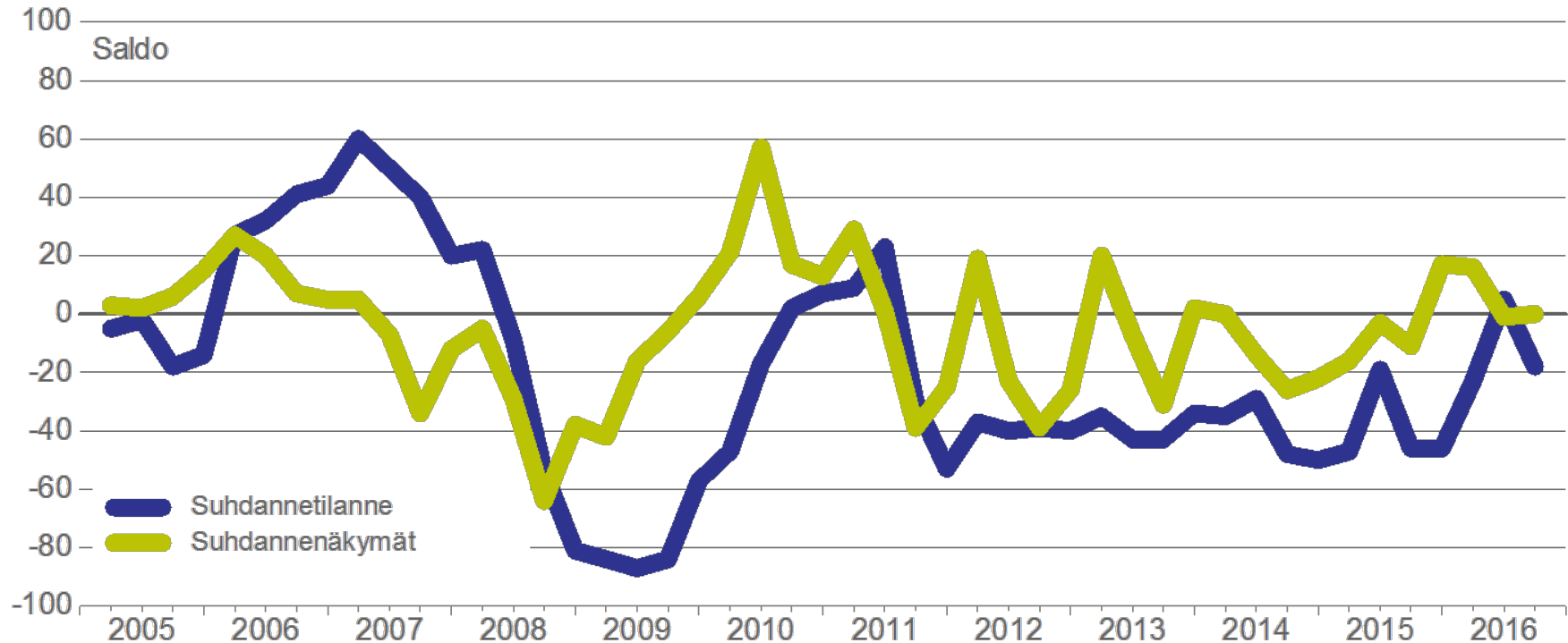
Palvelut

Itä-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

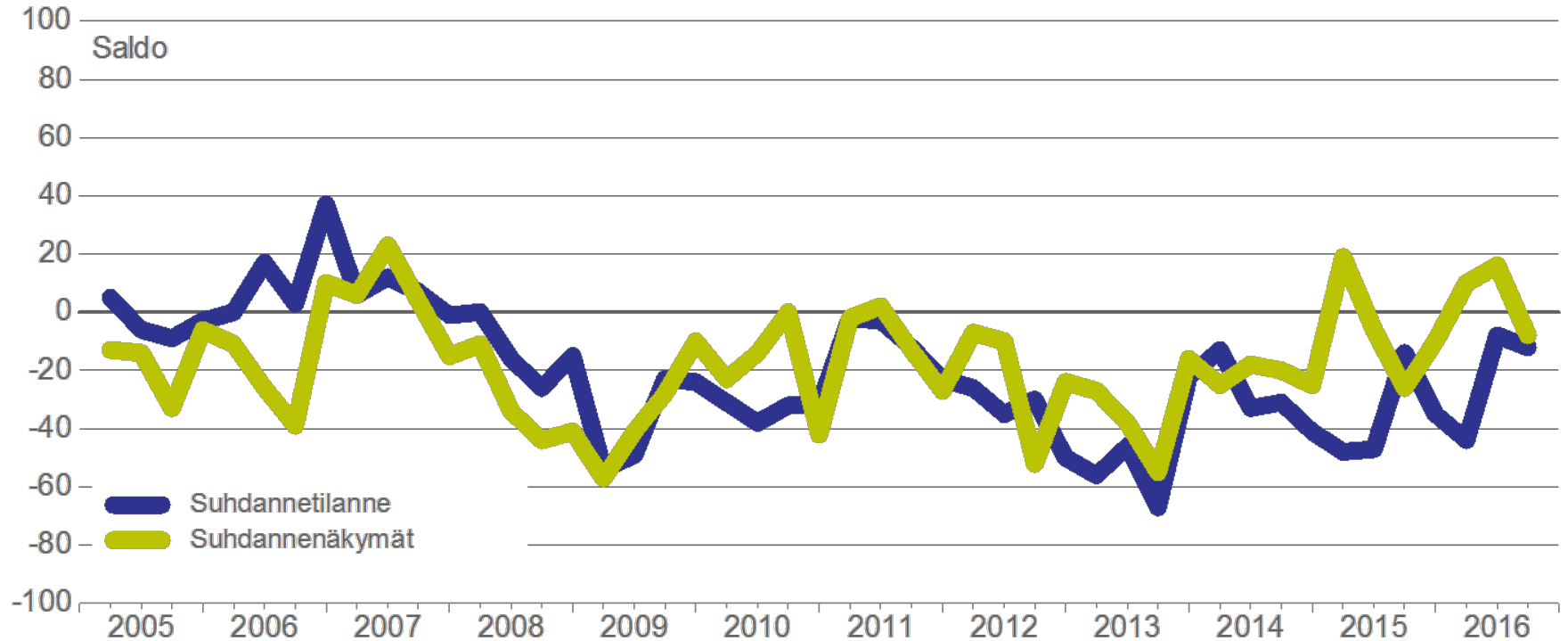
Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Itä-Suomi Palvelut

Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Suhdannebarometri

Kaakkois-Suomi

Marraskuu 2016

Teollisuus ja rakentaminen

- Suhdannetilanne oli lokakuussa keskimäärin tavanomainen

Kaakkois-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdannearviot hiipui-
vat lievästi alkusyksyn 2016 aikana. Suhdannetilanne oli lokakuussa kes-
kimäärin normaali, saldoluku 1.

Lähikuukausien suhdannenäkymi-
en saldoluku oli lokakuussa -1 (hei-
näkuussa 5), eli tilanteen odotetaan
pysyvän talven aikana ennallaan. Pa-
ranemista odottaa 6 % alasta ja 7 %
ennakoi heikkenemistä. Kaakkois-
Suomen yritysten suhdanneodotukset
ovat lähellä koko maan keskiarvoa.

- Tilauskirjat nousseet normaalilu-
kemiin - tuotanto kasvusuunnassa

Tuotanto kasvoi hieman kolman-
nella vuosineljänneksellä ja kas-
vu jatkuu myös vuoden lopulla.
Tuotantokapasiteettia oli lokakuus-
sa täyskäytössä 81 %:lla alueen vas-
taajista.

Tilauskirjat kohosivat lokakuus-
sa normaalilukemiin (saldoluku -2).
Valmistuotevarastot ovat myös hive-
nen tavanomaista täydemmät.

Henkilöstö säilyi alkusyksyn aika-
na kausivaihtelu huomioon ottaen en-
nallaan. Työvoiman määrä pysynee

- Suhdannetilanne pysynee lähi-
kuukausina ennallaan (suhdannenä-
kymien saldoluku -1)

kausitekijät huomioiden lähes ennal-
laan myös loppuvuoden ajan.

Tuotantokapeikkoja oli lokakuus-
sa 41 %:lla vastaajista. Kysyntä oli
vaimeaa 29 %:lla alasta ja työvoiman
puute oli ongelmana 14 %:lla vastaa-
jista.

Kannattavuuskehitys oli kolman-
nella neljänneksellä vuoden takais-
ta parempi. Investoinnit olivat myös
vuoden takaista suuremmat.

Palvelut

- Myyntimäärät lisääntyivät
alkusyksyn aikana ja kannattavuus
parani

Kaakkois-Suomen palveluyritysten
suhdannetilanne nousi alkusyksyn ai-
kana normaalilukemiin. Tämänhet-
kistä tilannetta kuvaava saldoluku oli
lokakuussa 3, kun vastaava saldoluku
oli heinäkuuisessa tiedustelussa -4.

Suhdannenäkymät kirkastuivat lo-
kakuussa. Lähikuukausien suhdan-
neodotuksien viimeisin saldoluku oli
15, sillä 21 % alasta odotti parane-
mista ja 6 % ennakoi suhdanteiden
heikkenevän. Heinäkuussa tehdyssä
tiedustelussa suhdannenäkymien sal-
doluku oli -1. Kaakkois-Suomen pal-

- Yleiset suhdannenäkymät ovat
nousussa, saldoluku 15

velualojen suhdannekuva on koko
maan keskiarvoa kirkaampi.

Myyntimäärät lisääntyivät kol-
mannella vuosineljänneksellä. Ku-
lunan vuoden lopulla myynti kasvaa
kausivaihtelu huomioiden vain lie-
västi.

Henkilöstö pysyi alkusyksyllä kes-
kimäärin lähes ennallaan, eikä työ-
voiman määrään odoteta suuria muu-
toksia lähikuukausinakaan.

Tuotantokapeikkoja ilmoitti loka-
kuussa 45 % Kaakkois-Suomen pal-
veluvastaajista. Ammattitaitoisesta

- Myynti kasvaa lähikuukausina
vain hivenen - kysyntä on heikkoa
kolmasosalla vastaajista

työvoimasta oli pulaa 15 %:lla vas-
taajista ja 34 % yrityksistä arvioi ky-
synnän riittämättömäksi. Muut kapei-
kot olivat vähäisiä.

Myyntihinnat ovat olleet viime
kuukausina hienoisessa nousussa ja
kannattavuus on kohonnut vuoden ta-
kaista paremmaksi.

Kaakkois-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 45

Henkilökunta 6952, Liikevaihto 3985 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	31	50	19	12
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	54	29	17	37
Tuotannon määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	18	71	11	7
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	19	80	1	18
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	12	74	14	-2
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	22	63	15	7
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	9	71	20	-11
Henkilökunnan määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	8	72	20	-12
Tuotannon kasvun esteet	41			41
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	14			14
puute kapasiteetista	5			5
riittämätön kysyntä	29			29
muu tuotantokapeikko	5			5
Suhdanneilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	13	75	12	1
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	6	87	7	-1

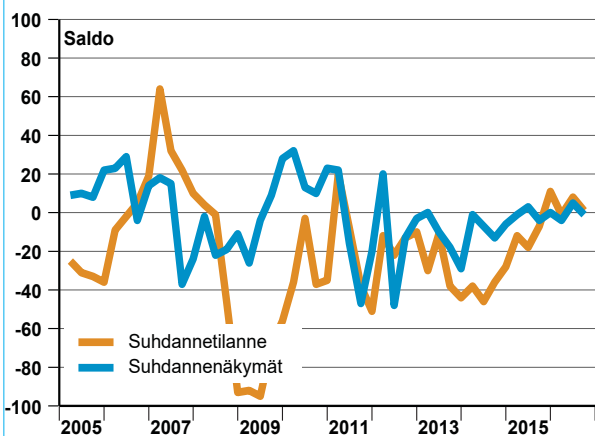
Palvelut

Yrityksiä 59

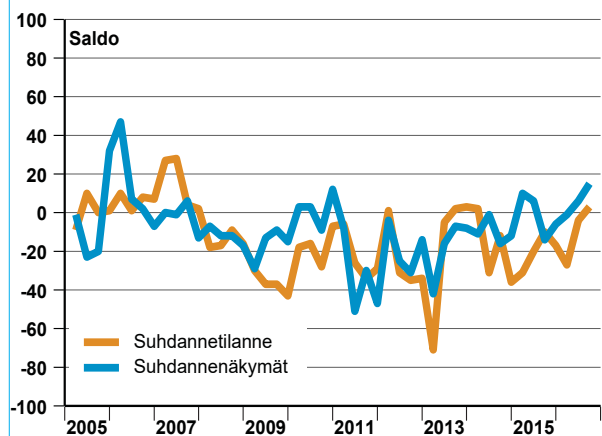
Henkilökunta 4637

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	28	59	13	15
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	38	51	11	27
Myynnin määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	16	75	9	7
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	17	70	13	4
Henkilökunnan määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	8	80	12	-4
Tuotannon kasvun esteet	45			45
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	15			15
puute kapasiteetista	1			1
riittämätön kysyntä	34			34
muu tuotantokapeikko	2			2
Suhdanneilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	14	75	11	3
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	21	73	6	15

Teollisuus ml. rakentaminen

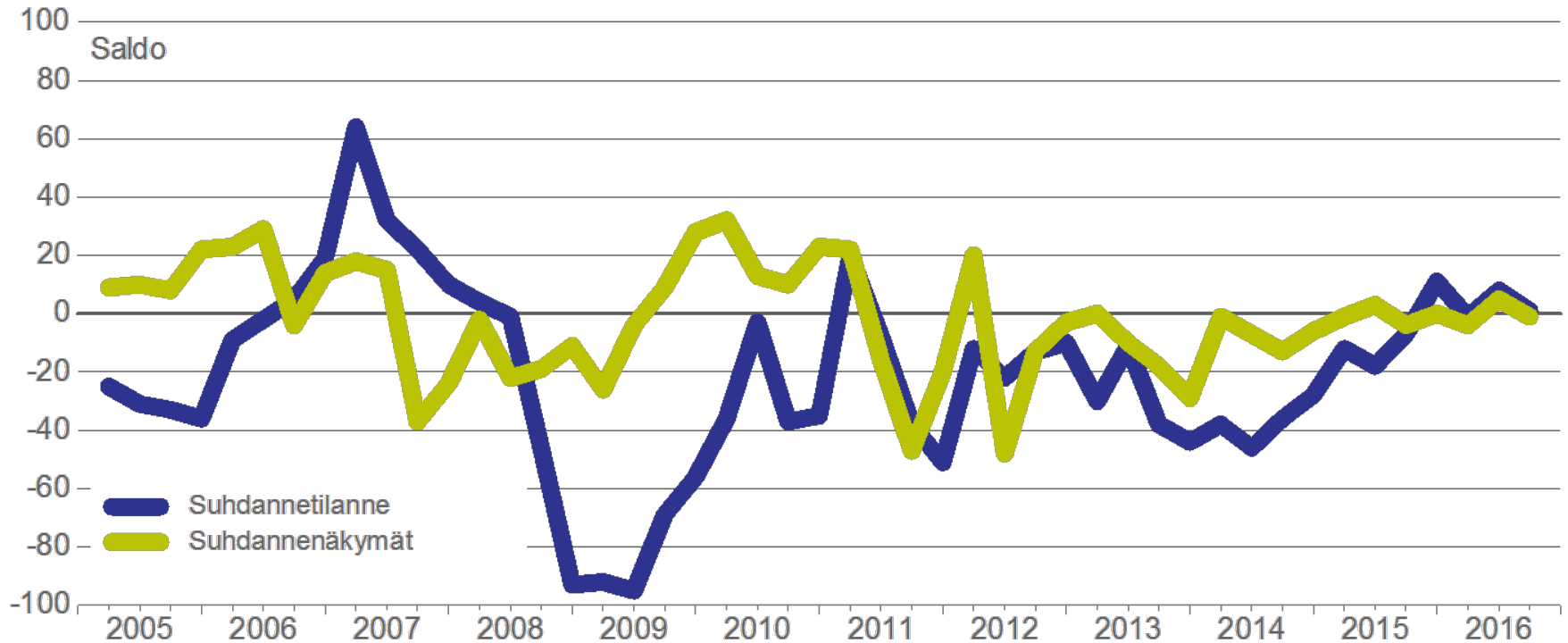

Palvelut

Kaakkois-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Marraskuu 2016

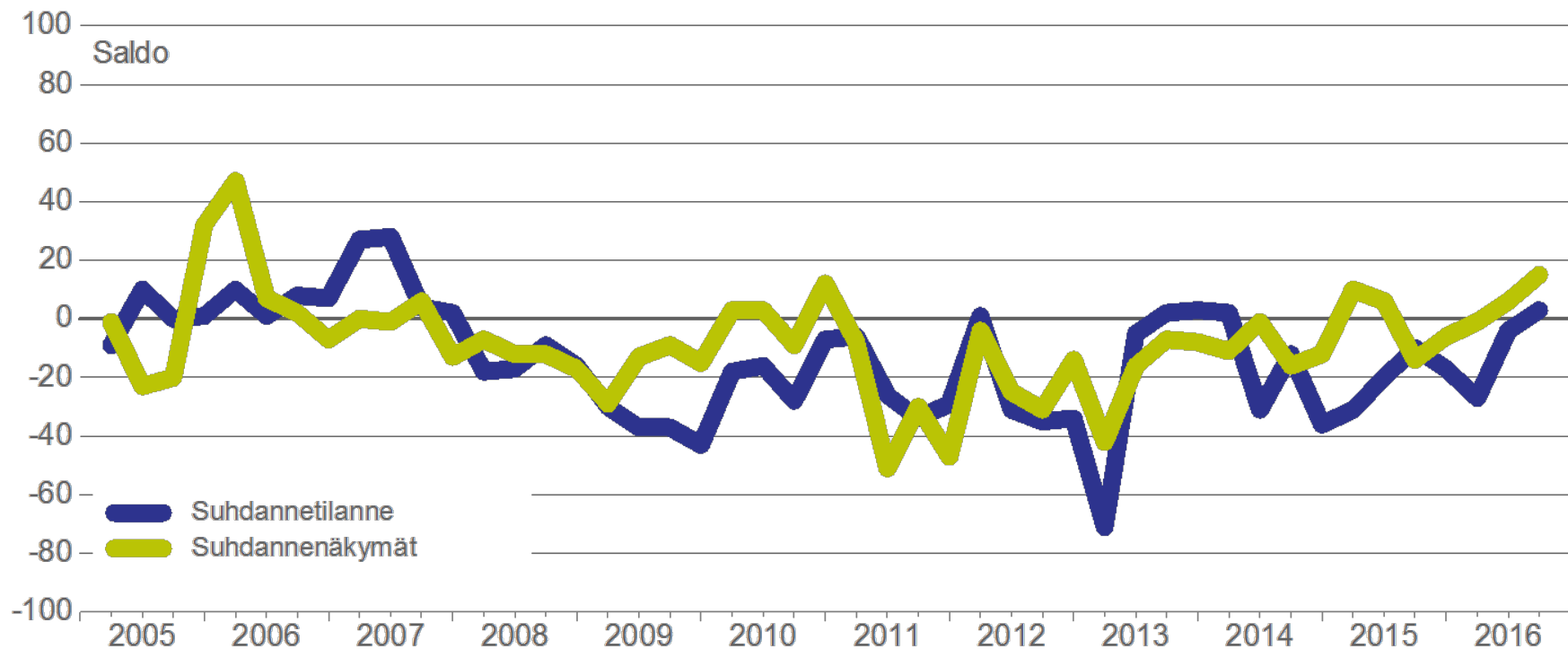
Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Kaakkois-Suomi

Palvelut

Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Suhdannebarometri

Keski-Suomi

Marraskuu 2016

Teollisuus ja rakentaminen

● Suhdanne tilanne on normaalia heikempi - suhdannenäkymät ovat varovaisen myönteiset

Keski-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdanne tilanne ei juurikaan muuttunut alkusyksyn aikana. Tämänhetkinen tilanne arvioitiin lokakuussa normaalia heikommaksi, saldoluku -30.

Suhdannenäkymät ovat hienoisessa nousussa, saldoluku 16 (heinäkuussa 11). Lokakuussa 25 % vastaajista ennakoivat suhdanteiden paranevista ja 9 % odotti laskevia suhdanteita. Keski-Suomen yritysten suhdannenäkymät ovat vähän koko maan

● Tuotanto lisääntyy loppuvuoden aikana hivenen - kysyntä edelleen heikkoa

keskiarvoa valoisimmat.

Tuotanto pysyi likimain ennallaan kolmannen vuosineljänneksen aikana. Tuotannon ennakoitaan lisääntyvän kausivaihtelu huomioon ottaen aavistuksen verran kuluvan vuoden lopussa. Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa heikosti hyödynnettynä, sillä kapasiteetti oli lokakuussa kokonaan käytössä vain 59 %:lla alasta.

Tilaukirjat olivat lokakuussa hieman normaalia ohuempia, saldoluku -19. Valmiiden tuotteiden varastot

● Kannattavuus on parantunut ja investoinnit ovat lisääntyneet

ovat vähän normaalia suuremmat.

Henkilöstö supistui alkusyksyn aikana aavistuksen verran. Työvoiman määrän ennakoitaan pienenevän loppuvuodesta. Samaan aikaan 17 % vastaajista arvioi ammattitaitoisien työvoiman saannissa olevan ongelmia. Kysyntä oli heikkoa 32 %:lla alueen vastaajista.

Myyntihintakehitys on ollut viime kuukausina heikkoa mutta, kannattavuus on vuoden takaista parempi. Investoinnit ovat nousussa.

Palvelut

● Myynti pieneni hieman alkusyksyn aikana - loppuvuodeksi ennakoitaan hienoista nousua

Keski-Suomen palveluyritykset arvioivat lokakuun suhdanne tilanteen hieman normaalia heikommaksi, saldoluku -12 (heinäkuussa -10).

Lähikuukausien suhdanneodotukset ovat hienoisessa laskussa. Suhdannenäkymien viimeisin saldoluku oli -5, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa 4. Lokakuussa 10 % vastaajista ennakoivat suhdanteiden heikkenevistä ja 5 % odotti tilanteen paranevista. Keski-Suomen palvelujen suhdanneodotukset ovat hieman koko maan keskiarvoa vaisummat.

● Henkilöstö pysyy likimain ennallaan loppuvuoden aikana

Myyntimäärät pienenivät hivenen alkusyksyn aikana. Myynnin ennakoitaan lisääntyvän aavistuksen verran loppuvuoden aikana.

Henkilöstön määrä pieneni hieman kesän lopulla ja syksyn alussa. Työvoiman ennakoitaan pysyvän likimain ennallaan loppuvuoden aikana.

Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa 31 %:lla Keski-Suomen palvelualojen yrityksistä. Kysyntä oli vaimeaa 24 %:lla alasta. Tilat ja välineet arvioitiin riittämättömiksi 7 % alueen yrityksistä.

● Suhdanneodotukset ovat hienoisessa laskussa, saldoluku -5

Myyntihintakehitys on ollut heikkoa alkusyksyn aikana ja kannattavuus vaihtelee yrityksittäin. Keskimäärin se on jäänyt aavistuksen vuoden takaista heikommaksi.

Keski-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 48

Henkilökunta 8846, Liikevaihto 2192 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	11	77	12	-1
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	51	34	15	36
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	23	70	7	16
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	41	52	7	34
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	13	55	32	-19
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	21	69	10	11
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	14	65	21	-7
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	8	50	42	-34
Tuotannon kasvun esteet	52			52
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	17			17
puute kapasiteetista	9			9
riittämätön kysyntä	32			32
muu tuotantokapeikko	4			4
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	14	42	44	-30
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	25	66	9	16

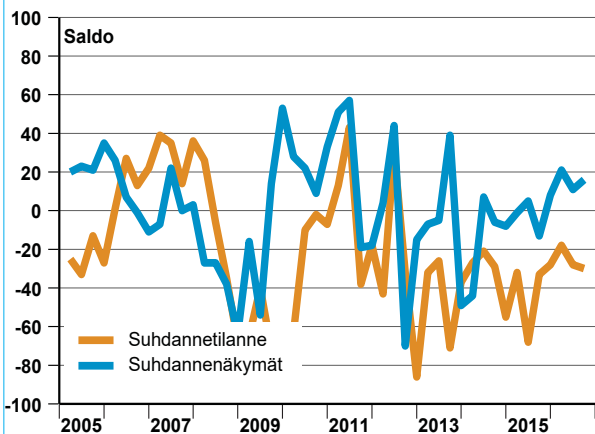
Palvelut

Yrityksiä 39

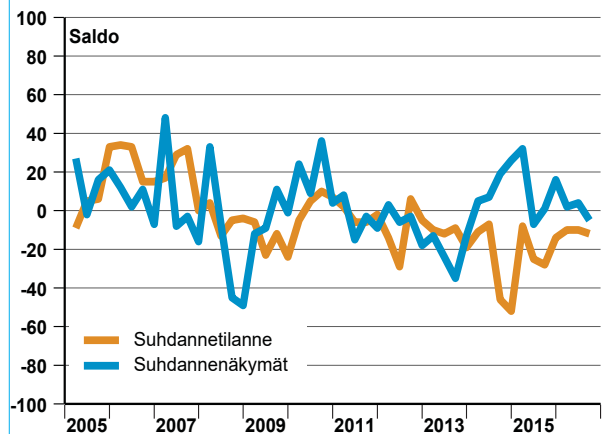
Henkilökunta 3332

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	20	56	24	-4
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	20	55	25	-5
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	25	55	20	5
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	14	64	22	-8
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	13	74	13	0
Tuotannon kasvun esteet	31			31
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	2			2
puute kapasiteetista	7			7
riittämätön kysyntä	24			24
muu tuotantokapeikko	4			4
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	7	74	19	-12
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	5	85	10	-5

Teollisuus ml. rakentaminen

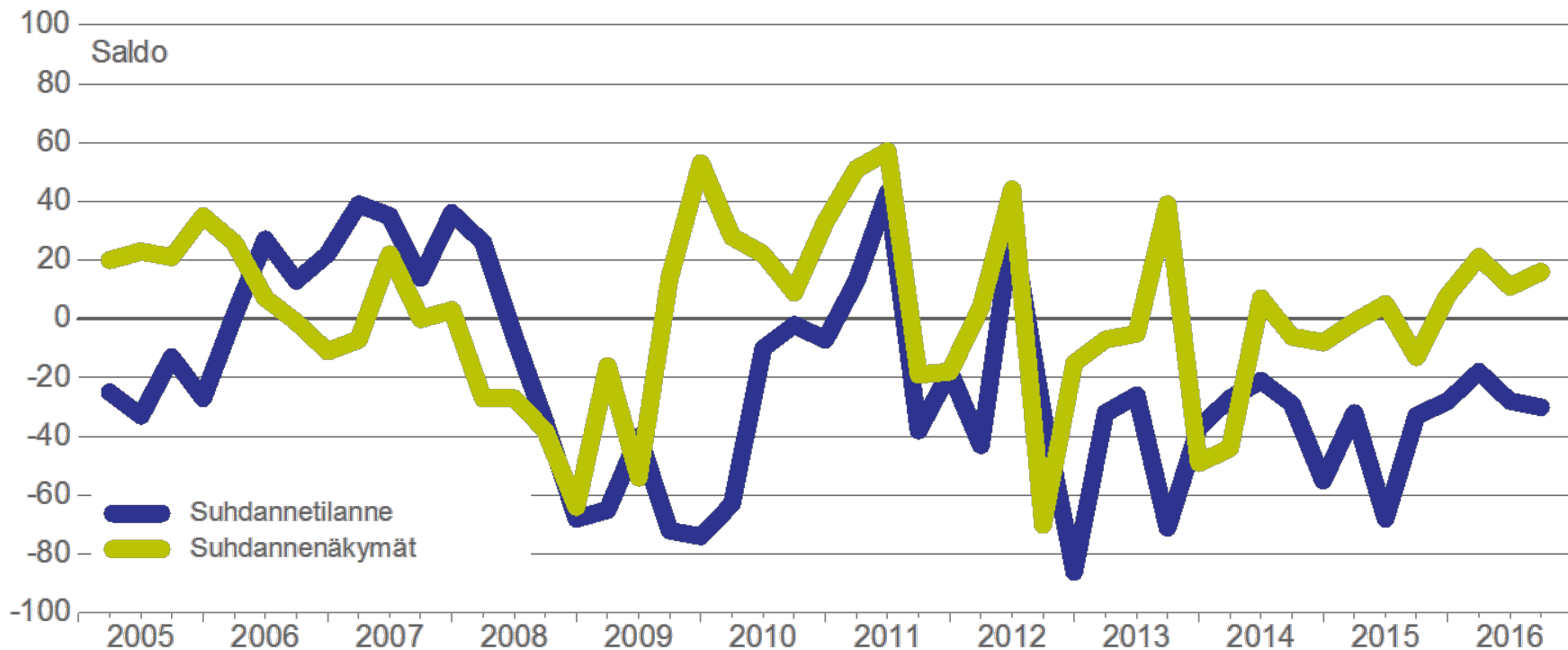
Palvelut

Keski-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Marraskuu 2016

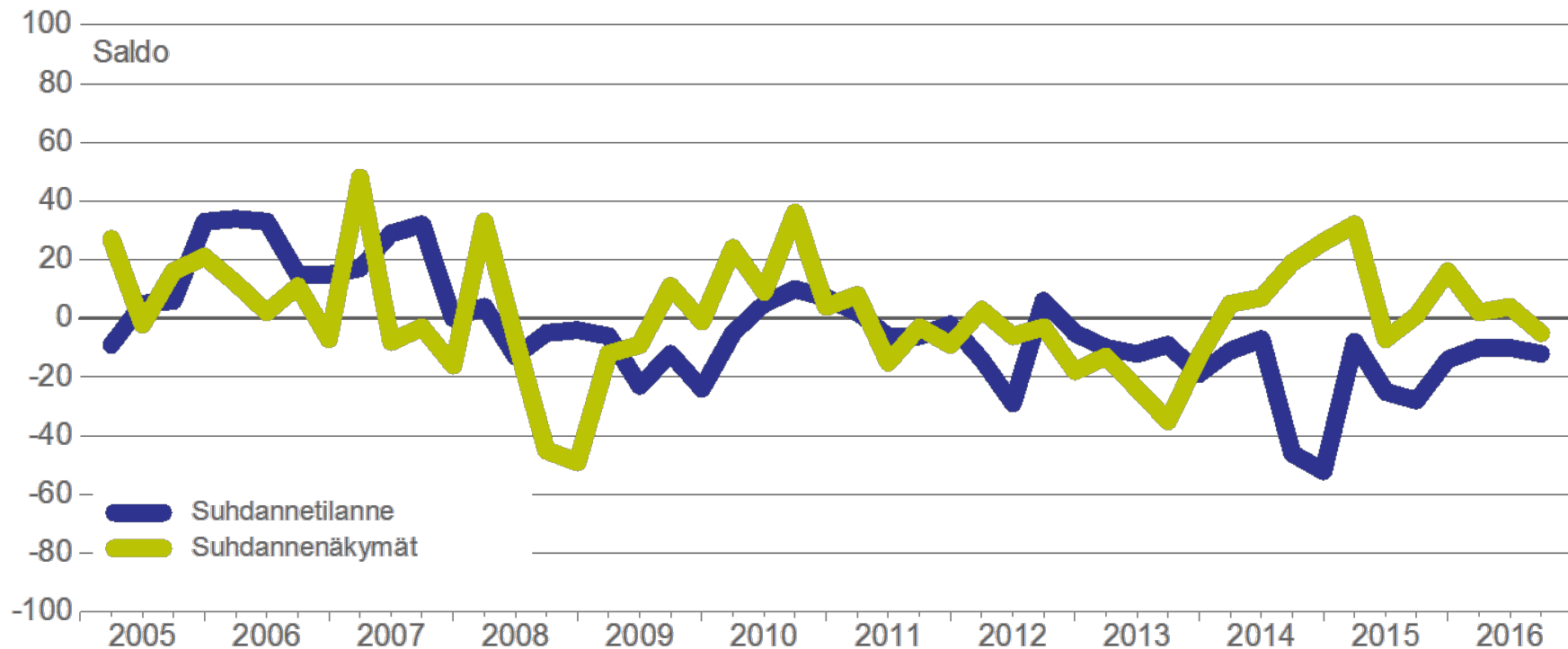
Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Keski-Suomi

Palvelut

Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Suhdannebarometri

Lounais-Suomi

Marraskuu 2016

Teollisuus ja rakentaminen

- Suhdanne tilanne kohonnut lähes normaalilukemiin

Lounais-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdanne tilanne parani alkusyksyn 2016 aikana lähes normaalilukemiin (saldoluku lokakuussa -3).

Suhdanne tilanteen ennakoidaan pysyvän pääosin ennallaan talven aikana. Suhdanne näkymien saldoluku oli lokakuussa -3, sillä 17 % alasta ennakoivat heikkenemistä ja 14 % odotti paranemista. Heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa saldoluku oli -4. Lounais-Suomen teollisuuden ja rakenta-

- Suhdanne näkymät ennakoivat tilanteen pysyvän lähikuukausina likimain ennallaan (saldoluku -3)

misen suhdanne odotukset vastaavat hyvin koko maan keskiarvoa.

Tuotantomäärät lisääntyivät kolmannella vuosineljänneksellä. Tuotanto pysynee lähikuukausina ennallaan, mutta ensi vuoden alussa tuotantomäärien uskotaan kasvavan. Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa kokonaan hyödynnettyä 85 %:lla vastaajista.

Tilauksia on saatu lisää ja tilaukskirjat ovat nousseet jo melko lähelle normaalilukemia (saldoluku -5). Val-

- Tuotanto lisääntyi alkusyksyn aikana - henkilökunnan määrä pysyi lähes ennallaan

mistuotevarastot ovat vähän tavan omaista täydempiä. Henkilöstö pysyi kolmannella vuosineljänneksellä kausivaihtelu huomioon ottaen ennallaan, eikä lähikuukausillekaan odoteta suuria muutoksia.

Heikko kysyntä oli lokakuussa yleisin tuotantokapeikko 24 %:n osuudella. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 13 %:lla vastaajista.

Investoinnit ovat lisääntyneet ja kannattavuus on lievästi vuoden takaista parempi.

Palvelut

- Suhdanne tilanne on kohentunut alkusyksyn aikana - tilanne silti edelleen normaalia heikompi

Lounais-Suomen palvelualojen yritysten arviot vallitsevasta suhdanne tilanteesta kohentuivat alkusyksyn 2016 aikana. Tämänhetkistä tilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa kuitenkin yhä normaalia heikompi, saldoluku -20.

Suhdanne näkymät ovat loivassa laskussa, saldoluku -5 (heinäkuussa 7). Lokakuussa 19 % vastaajista ennakoivat suhdanteiden heikkenemistä ja 14 % odotti tilanteen paranemista. Lounais-Suomen palveluyritysten suhdanne odotukset ovat vähän koko maan keskiarvoa varovaisemmat.

- Myynti kasvaa ja henkilökuntaa lisätään

Myyntimäärät lisääntyivät kolmannella neljänneksellä yleisesti ja myynnin ennakoidaan kasvavan myös kuluvan vuoden lopussa.

Henkilöstöä lisättiin alkusyksyn aikana. Työvoimaa palkattaneen edelleen lisää myös lähikuukausina.

Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa 67 %:lla Lounais-Suomen palvelualojen vastaajista. Kysyntä oli vaihtelevaa 38 %:lla alasta ja ammattitaitoisesta työvoimasta oli puutetta 14 prosentilla yrityksistä.

Kannattavuus on vuoden takaista parempi ja kannattavuus kohentunee

- Suhdanne odotukset ovat varovaisia, saldoluku -5

edelleen myös loppuvuoden aikana. Hinnat ja kustannukset ovat pysyneet viime kuukausina pääosin ennallaan.

Lounais-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 96

Henkilökunta 20515, Liikevaihto 18291 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	31	57	12	19
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	28	58	14	14
Tuotannon määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	25	54	21	4
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	15	74	11	4
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	10	75	15	-5
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	24	64	12	12
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	9	76	15	-6
Henkilökunnan määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	17	65	18	-1
Tuotannon kasvun esteet	42			42
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	13			13
puute kapasiteetista	7			7
riittämätön kysyntä	24			24
muu tuotantokapeikko	6			6
Suhdanneilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	14	69	17	-3
Suhdanneäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	14	69	17	-3

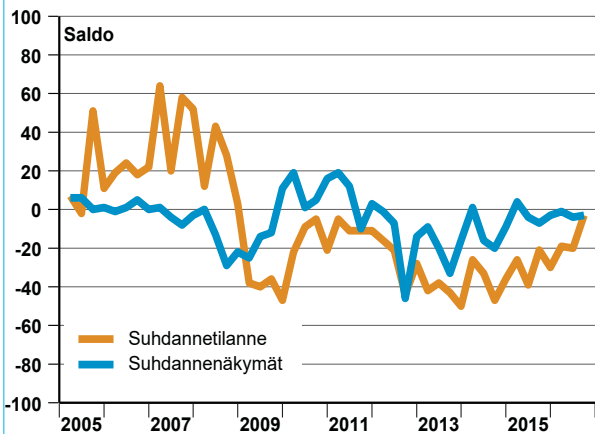
Palvelut

Yrityksiä 74

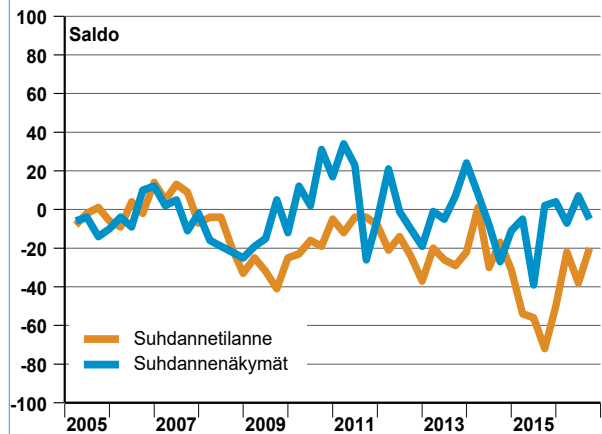
Henkilökunta 7161

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	51	37	12	39
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	40	37	23	17
Myynnin määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	37	54	9	28
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	15	77	8	7
Henkilökunnan määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	23	64	13	10
Tuotannon kasvun esteet	67			67
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	14			14
puute kapasiteetista	4			4
riittämätön kysyntä	38			38
muu tuotantokapeikko	19			19
Suhdanneilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	6	68	26	-20
Suhdanneäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	14	67	19	-5

Teollisuus ml. rakentaminen

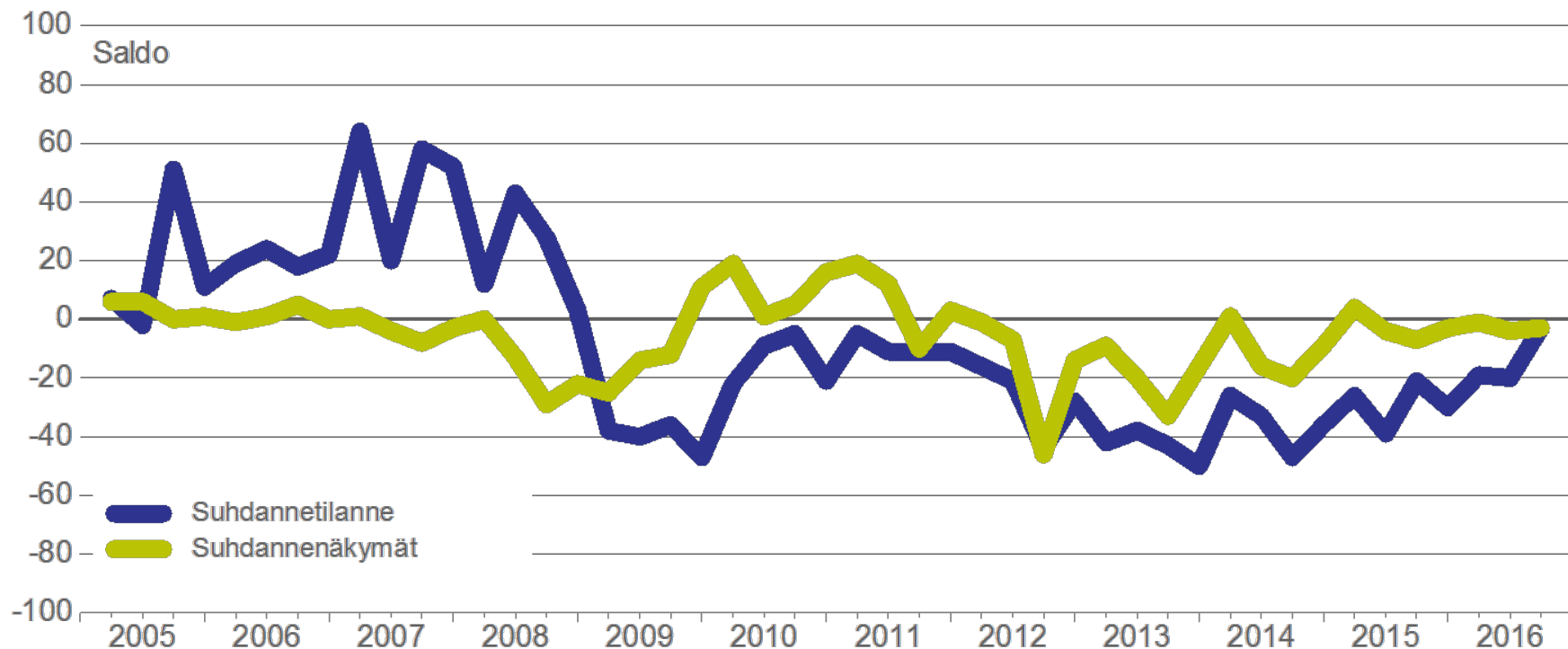

Palvelut

Lounais-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Marraskuu 2016

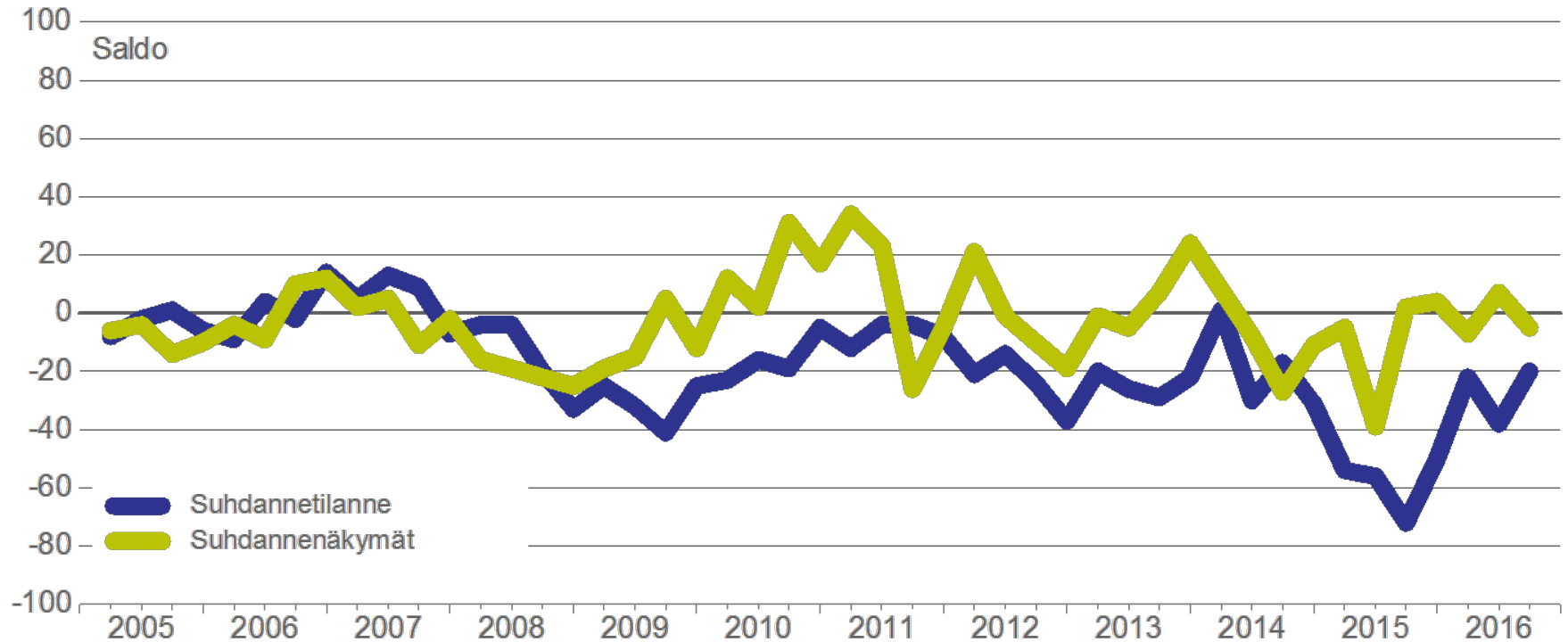
Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Lounais-Suomi

Palvelut

Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Suhdannebarometri

Pirkanmaa

Marraskuu 2016

Teollisuus ja rakentaminen

● Tuotanto nousussa - suhdannetilanne normaalia heikompi

Teollisuuden ja rakentamisen yritykset arvioivat lokakuussa 2016 suhdannetilanteen normaalia heikompmaksi (saldoluku -29).

Lähikuukausia koskevat suhdannenäkymät laimentuivat hieman syksyn aikana. Suhdanneodotuksien uusien saldoluku oli 5, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa 17. Lokakuussa 12 % vastaajista odotti paranemista ja 7 % ennakoivat suhdanteiden heikkenemistä. Pirkanmaan teollisuuden ja rakentamisen suhdannenäkymät

● Kysynnän heikkous on hieman helpottanut, ongelmana silti lähes kolmasosalla alasta

ovat lievästi koko maan keskiarvoa myönteisemmät.

Tuotanto lisääntyi kesän lopulla ja alkusyksyn aikana. Tuotantomäärien arvioidaan kasvavan edelleen loppuvuoden kuluessa. Tuotantokapasiteetti on yhä paljon vajaakäytössä, sillä kapasiteetti oli lokakuussa kokonaan hyödynnettynä vain 46 %:lla vastaajista.

Tilauksien tilanne oli lokakuussa normaalia huonompi, saldoluku -28. Valmistusvarastot ovat lievästi tavan-

● Suhdannenäkymät ennakoivat vain hienoista paranemista, saldoluku 5

omaista suuremmat.

Henkilöstön määrä pieneni jonkin verran kolmannella vuosineljänneksellä. Työvoimaa arvioidaan vähentävän myös loppuvuoden aikana.

Heikko kysyntä oli lokakuussa ongelmana 31 %:lla vastaajista (heinäkuussa 46 %). Muut kapeikot olivat vähäisiä.

Investoinnit ovat vuoden takaisista suuremmat. Kannattavuus vaihtelee yrityksittäin, ja keskimäärin se on vuoden takaisissa lukemissa.

Palvelut

● Yleiset suhdanneodotukset ovat myönteiset, saldoluku 18

Pirkanmaan palvelualojen yritysten suhdannearvioissa ei tapahtunut suuria muutoksia syksyn aikana. Suhdannetilanne oli lokakuussa hieman normaalia heikompi, saldoluku -15.

Suhdanneodotukset olivat varovaisen myönteiset, saldoluku 18 (heinäkuussa 21). Lokakuussa 26 % vastaajista ennakoivat suhdanteiden paranemista ja 8 % ennakoivat suhdanteiden heikkenevän. Pirkanmaan yksityisten palvelualojen yritysten suhdanneodotukset ovat koko maan keskiarvoa suotuisimmat.

● Kysyntä yhä heikkoa ja suhdannetilanne normaalia huonompi

Myyntimäärien arvioidaan lisääntyneen yleisesti kesän lopulla ja syksyn alussa. Myynnin ennakoidaan kasvavan edelleen loppuvuoden aikana.

Henkilöstön määrä lisääntyi hieman kolmannella vuosineljänneksellä. Loppuvuoden aikana työvoima pysynee keskimäärin ennallaan.

Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa 69 %:lla Pirkanmaan yrityksistä. Kysyntä oli heikkoa 28 %:lla vastaajista ja neljäsosalla oli vaikeuksia ammattityövoiman saannissa.

● Myynti lisääntyi syksyn aikana ja kasvun odotetaan jatkuvan

Hinnoissa ja kustannuksissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime kuukausina. Vuoden takaiseen verrattuna kannattavuus on keskimäärin parantunut lievästi.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 62

Henkilökunta 14740, Liikevaihto 6937 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	31	59	10	21
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	34	51	15	19
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	34	49	17	17
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	54	40	6	48
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	5	62	33	-28
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	13	80	7	6
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	12	61	27	-15
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	7	55	38	-31
Tuotannon kasvun esteet	34			34
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	3			3
puute kapasiteetista	0			0
riittämätön kysyntä	31			31
muu tuotantokapeikko	2			2
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	4	63	33	-29
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huonevan	12	81	7	5

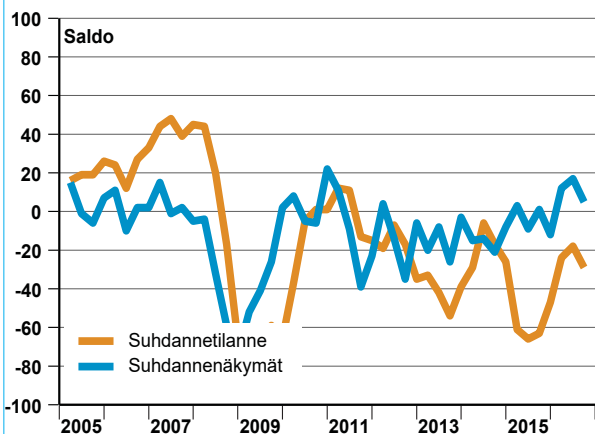
Palvelut

Yrityksiä 52

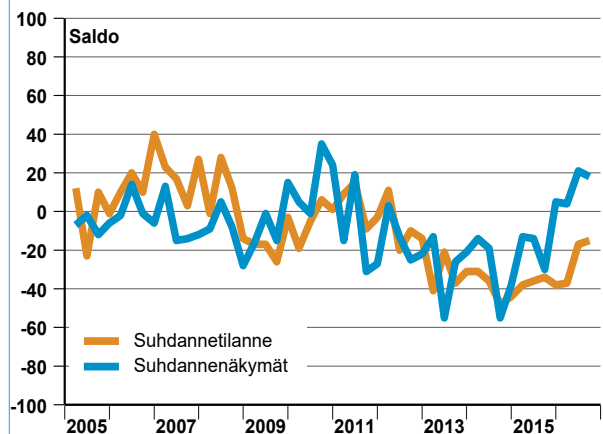
Henkilökunta 6198

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	47	44	9	38
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	54	38	8	46
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	31	55	14	17
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	30	53	17	13
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	18	65	17	1
Tuotannon kasvun esteet	69			69
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	25			25
puute kapasiteetista	0			0
riittämätön kysyntä	28			28
muu tuotantokapeikko	15			15
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	11	63	26	-15
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huonevan	26	66	8	18

Teollisuus ml. rakentaminen

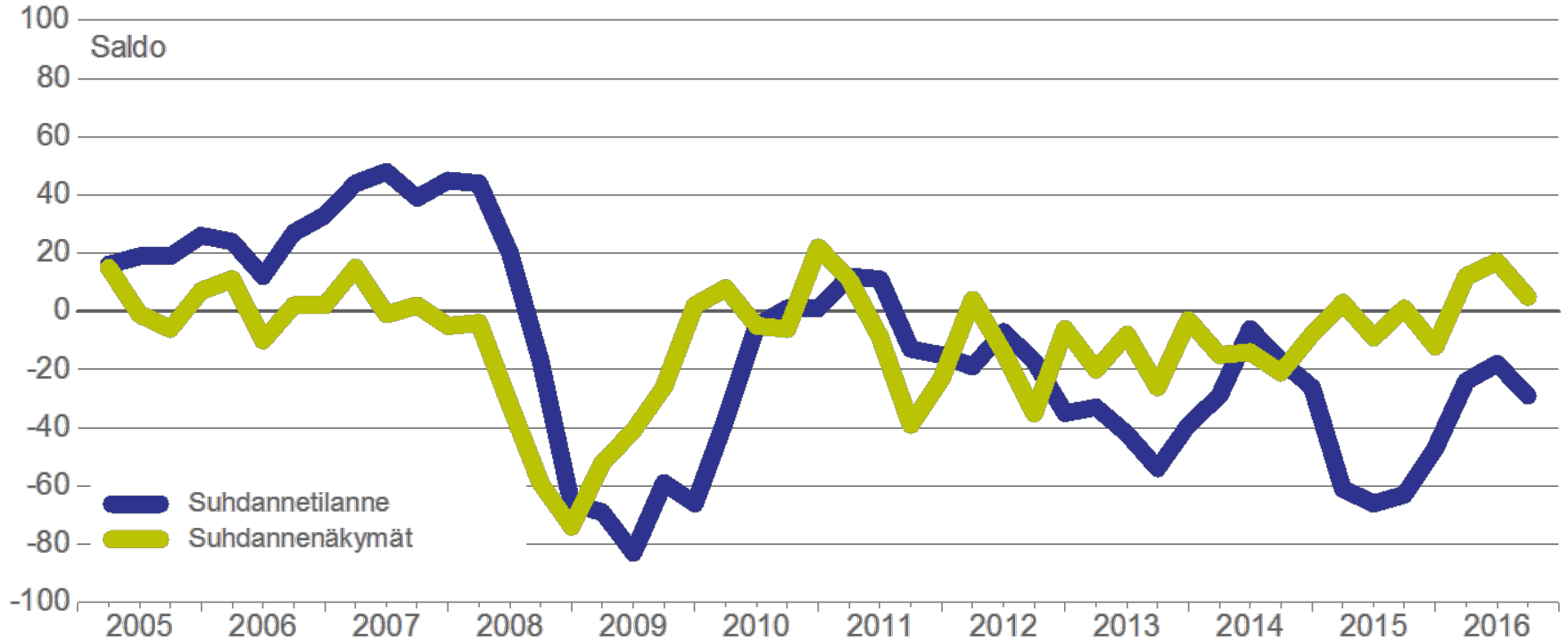
Palvelut

Pirkanmaa

Teollisuus ml. rakentaminen

Marraskuu 2016

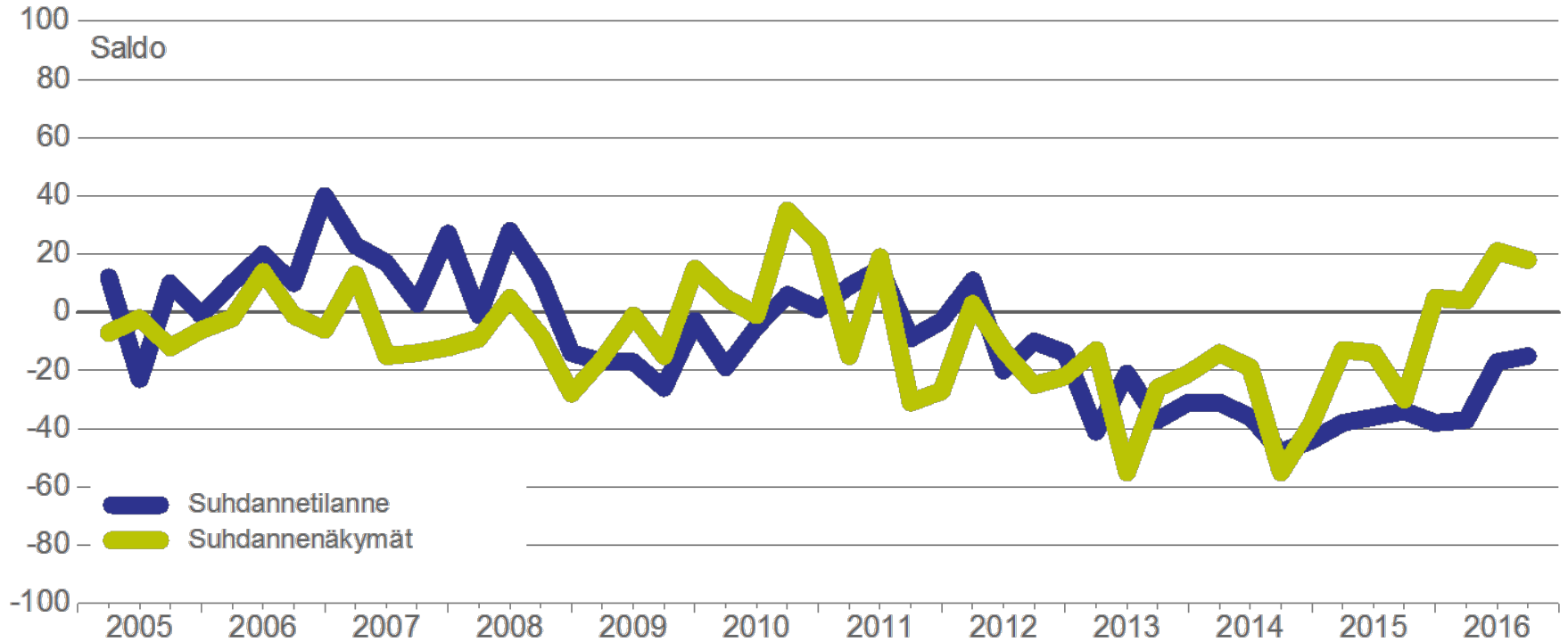
Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Pirkanmaa

Palvelut

Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Suhdannebarometri

Pohjanmaa

Marraskuu 2016

Teollisuus ja rakentaminen

● Tuotanto lisääntyi hieman alkusyksyn aikana - tuotanto-odotukset varovaisen myönteisiä

Pohjanmaan teollisuuden ja rakentamisen yritykset arvioivat lokakuussa 2016 suhdannetilanteen normaalia heikommaksi (saldoluku -36).

Suhdanneodotukset ovat varovaisia, ja tilanteen ennakoidaan pysyvän lähikuukausina pääosin ennallaan. Suhdannenäkymien uusin saldoluku oli -4, kun saldoluku oli heinäkuun tiedustelussa 0. Lokakuussa 13 % vastaajista ennakoi suhdanteiden hiipumista ja 9 % odotti suhdannenousta. Pohjanmaan yritysten suhdanne-

● Yli puolet alueen vastaajista arvioi kysyntätilanteen heikoksi

arviot ovat aavistuksen verran kokomaan keskiarvoa vaisummat.

Tuotantomäärät kasvoivat kolmannella vuosineljänneksellä lievästi, ja tuotanto lisääntynee hiveneren myös alkutalven aikana. Tuotantokapasiteettia oli silti paljon vapaana, sillä kapasiteetti oli kokonaan käytössä vain 66 %:lla alueen vastaajista.

Tilauskirjat olivat lokakuussa tavanomaista ohuempia, saldoluku -24. Valmistusvarastot ovat vähän tavanomaista suurempia. Henkilös-

● Suhdannetilanteeseen ei ennakoita lähikuukausina suuria muutoksia (saldoluku -4)

tön määrä pysyi alkusyksyn aikana keskimäärin ennallaan. Työvoimaa ennakoidaan vähennettävän hieman loppuvuoden aikana.

Heikko kysyntä oli lokakuussa selvästi yleisin kapeikkotekijä 56 %:n osuudella. Työvoimasta oli pulaa 8 %:lla vastaajista.

Myyntihintojen kehitys on ollut viime kuukausina heikkoa ja kannattavuus on jäänyt vuoden takaista huonommaksi. Kannattavuustilanne tosin vaihtelee suuresti yrityksittäin.

Palvelut

● Myynti lisääntyi alkusyksyn aikana ja kannattavuus parani

Pohjanmaan palvelualojen yritysten suhdanteet paranivat alkusyksyn 2016 aikana. Tämänhetkinen tilanne oli kuitenkin lokakuussa yhä hieman normaalia heikompi (saldoluku -22).

Suhdannenäkymät kirkastuivat kesän lopulla ja syksyn alussa. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa 15, kun saldoluku oli heinäkuuisessa tiedustelussa -12. Lokakuussa neljäsosa vastaajista ennakoi tilanteen pikaista paranemista ja 10 % odotti heikkenemistä. Pohjanmaan palvelu-

● Yleinen suhdannetilanne arvioitiin lokakuussa yhä normaalia huonommaksi

yritysten suhdannenäkymät ovat kokomaan keskiarvoa valoisammat.

Myyntin arvioitiin lisääntyneen yleisesti syksyn aikana. Hyvän myyntikehityksen uskotaan jatkuvan myös loppuvuoden ajan.

Henkilöstö pysyi likimain ennallaan kolmannella vuosineljänneksellä. Työvoiman määrän arvioidaan alenevan jonkin verran vuoden lopulla.

Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa 51 %:lla Pohjanmaan palveluyrityk-

● Suhdannenäkymät ovat kääntyneet nousuun, saldoluku 15

sistä. Kysyntä oli heikkoa 30 %:lla vastaajista ja ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 23 %:lla.

Tuotantokustannusten arvioidaan kohonneen alkusyksyn aikana, mutta myyntihinnat ovat pysyneet keskimäärin ennallaan. Kannattavuus on kuitenkin kohentunut jonkin verran vuoden takaiseen verrattuna.

Pohjanmaa

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 50

Henkilökunta 9413, Liikevaihto 4259 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	29	54	17	12
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	28	31	41	-13
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	35	37	28	7
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	34	60	6	28
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	14	48	38	-24
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	33	56	11	22
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	20	55	25	-5
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	6	54	40	-34
Tuotannon kasvun esteet	71			71
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	8			8
puute kapasiteetista	1			1
riittämätön kysyntä	56			56
muu tuotantokapeikko	11			11
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	8	48	44	-36
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	9	78	13	-4

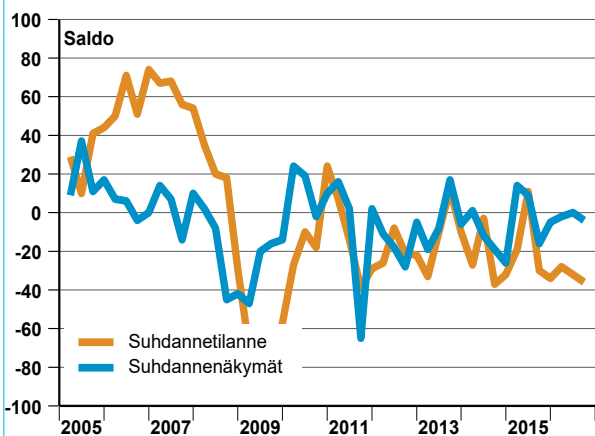
Palvelut

Yrityksiä 29

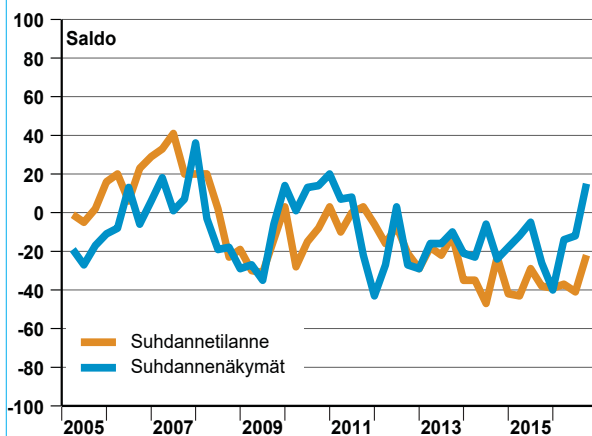
Henkilökunta 3443

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	25	69	6	19
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	26	57	17	9
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	43	37	20	23
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	13	74	13	0
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	6	58	36	-30
Tuotannon kasvun esteet	51			51
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	23			23
puute kapasiteetista	2			2
riittämätön kysyntä	30			30
muu tuotantokapeikko	0			0
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	9	60	31	-22
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	25	65	10	15

Teollisuus ml. rakentaminen

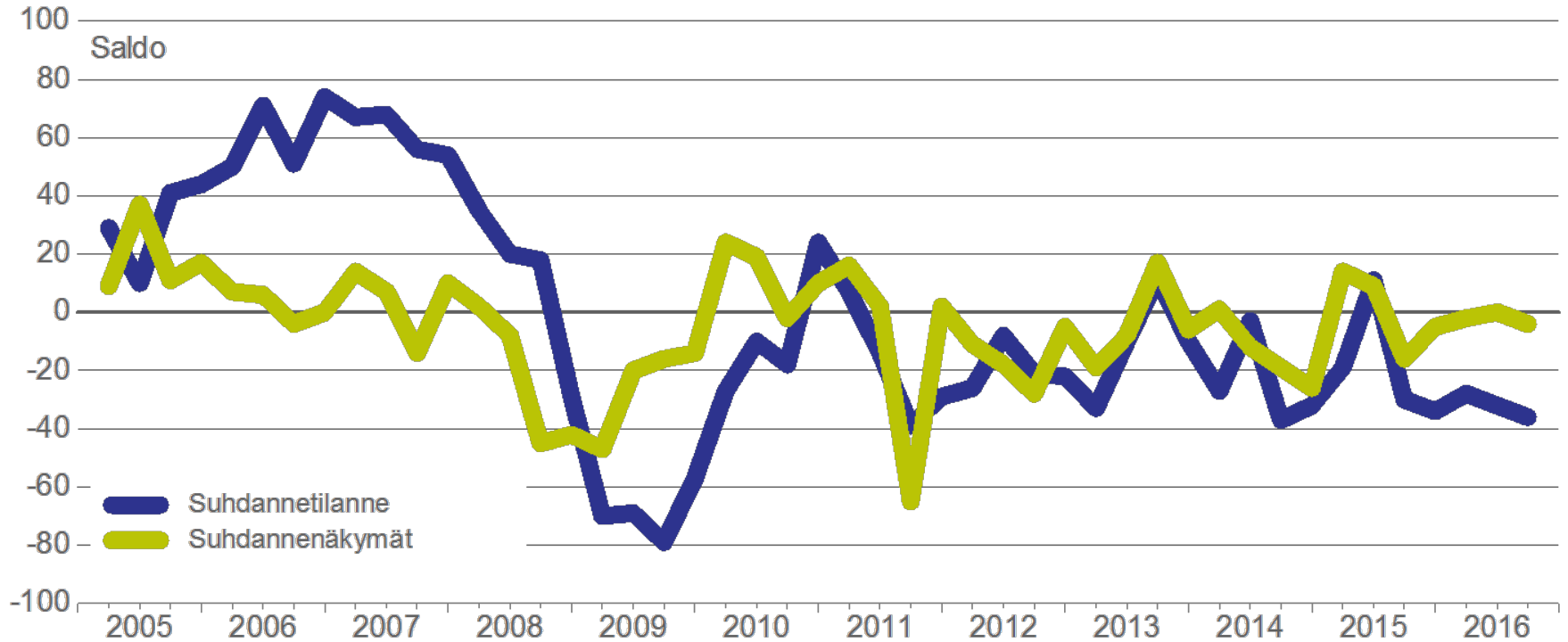

Palvelut

Pohjanmaa

Teollisuus ml. rakentaminen

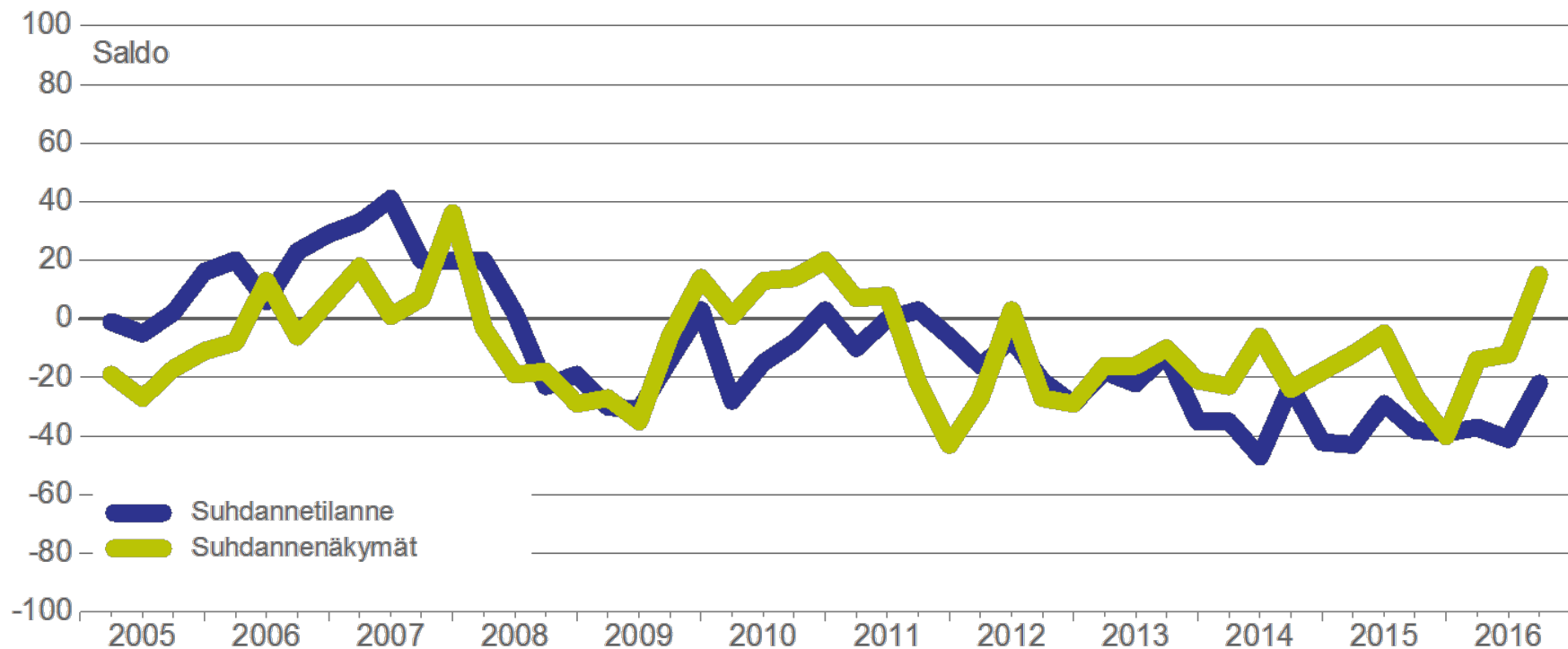
Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Pohjanmaa Palvelut

Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Suhdannebarometri

Pohjois-Suomi

Marraskuu 2016

Teollisuus ja rakentaminen

- Kysyntätilanne oli lokakuussa yhä hieman normaalia huonompi

Pohjois-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdannearvioissa ei tapahtunut suuria muutoksia alkusyksyn 2016 aikana. Ajantasaista suhdannetilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa -10 (heinäkuussa -11).

Lähikuukausien suhdannenäkymät pysyivät varovaisen myönteisinä, saldoluku lokakuussa 9. Heinäkuussa vastaava saldoluku oli 5. Lokakuussa 19 % alueen vastaajista odotti suhdanteiden paranemista ja 10 % ennakoivat heikentyviä suhdanteita. Pohjois-

- Tuotanto lisääntyi alkusyksyn aikana ja myös tuotanto-odotukset ovat nousussa

Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdannekuva on lievästi koko maan keskiarvoa kirkaampi.

Tuotantomäärät kääntyivät nousuun kolmannella vuosineljänneksellä ja tuotannon ennakoidaan lisääntyvän myös talven aikana. Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa vain kohtalaisesti hyödynnetty, sillä kapasiteetti oli täyskäytössä 61 %:lla vastaajista.

Tilauksien tilanne arvioitiin lokakuussa lievästi normaalia heikommaksi, saldoluku -18. Valmiiden tuotteiden

- Suhdannenäkymät ovat varovaisen myönteiset, saldoluku 9

varastot ovat melko yleisesti tavanomaista täydempiä.

Henkilöstön määrän arvioidaan pienentyneen kesän lopulla ja syksyn alussa. Loppuvuotta koskevat henkilöstöodotukset ovat laskusuunnassa.

Kysynnän pehmeys oli lokakuussa ongelmana 22 %:lla alueen vastaajista. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 6 %:lla yrityksistä. Hintakehitys on ollut viime kuukausina heikkoa, mutta kannattavuus on pysynyt likimain vuodentakaisissa lukemissa.

Palvelut

- Myynti lisääntyi hieman alkusyksyn aikana - myynti-odotukset myönteisiä

Pohjois-Suomen palvelualojen yritysten suhdannearviot kohentuivat alkusyksyn aikana. Lokakuussa ajantasaista suhdannetilannetta kuvaava saldoluku oli kuitenkin edelleen lievästi miinuksella, saldoluku -6 (heinäkuussa -18).

Suhdannenäkymät lähikuukausille olivat lokakuussa varovaisen myönteiset, saldoluku 12 (heinäkuussa 10). Lokakuussa 21 % vastaajista ennakoivat paranemista ja 9 % uskoi suhdanteiden olevan heikkenemässä. Pohjois-

- Henkilöstön määrä pysynee lähikuukausina ennallaan

Suomen palveluyritysten suhdannenäkymät ovat koko maan keskiarvoa paremmat.

Myynti vilkastui hieman kolmannella vuosineljänneksellä ja myynnin odotetaan kasvavan edelleen lievästi loppuvuoden aikana.

Työvoiman määrä pysyi likimain ennallaan syksyn aikana, eikä henkilöstöön ennakoita suuria muutoksia loppuvuoden kuluessa.

Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa 56 %:lla Pohjois-Suomen vastaajis-

- Suhdanteiden ennakoidaan paranevan hieman talven aikana, saldoluku 12

ta. Kysyntä oli riittämätöntä 40 %:lla alueen yrityksistä ja rahoitusvaikeuksia oli 8 %:lla alasta. Ammattityövoiman saamisvaikeudet olivat ongelmana 7 %:lla yrityksistä.

Tuotantokustannukset ovat nousseet hieman syksyn aikana ja kannattavuus on jäänyt vuoden takaista heikommaksi.

Pohjois-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 56

Henkilökunta 7945, Liikevaihto 4315 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	41	44	15	26
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	66	21	13	53
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	39	51	10	29
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	39	59	2	37
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	2	78	20	-18
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	29	68	3	26
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	11	62	27	-16
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	13	45	42	-29
Tuotannon kasvun esteet	34			34
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	6			6
puute kapasiteetista	2			2
riittämätön kysyntä	22			22
muu tuotantokapeikko	3			3
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	14	62	24	-10
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	19	71	10	9

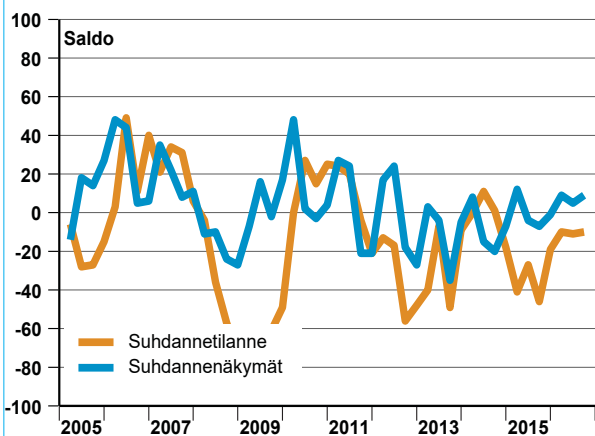
Palvelut

Yrityksiä 81

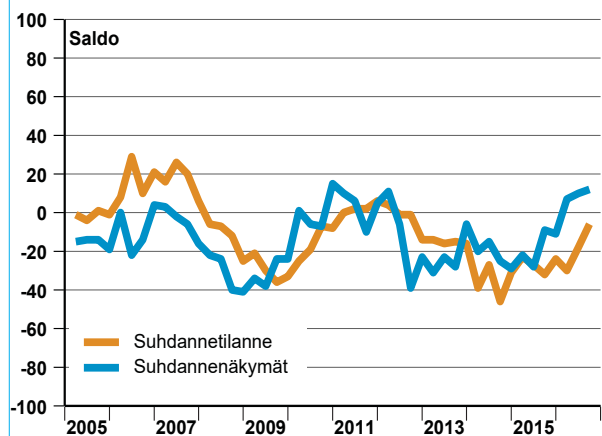
Henkilökunta 6586

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	24	66	10	14
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	30	40	30	0
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	21	73	6	15
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	15	72	13	2
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	23	54	23	0
Tuotannon kasvun esteet	56			56
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	7			7
puute kapasiteetista	0			0
riittämätön kysyntä	40			40
muu tuotantokapeikko	7			7
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	12	70	18	-6
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	21	70	9	12

Teollisuus ml. rakentaminen

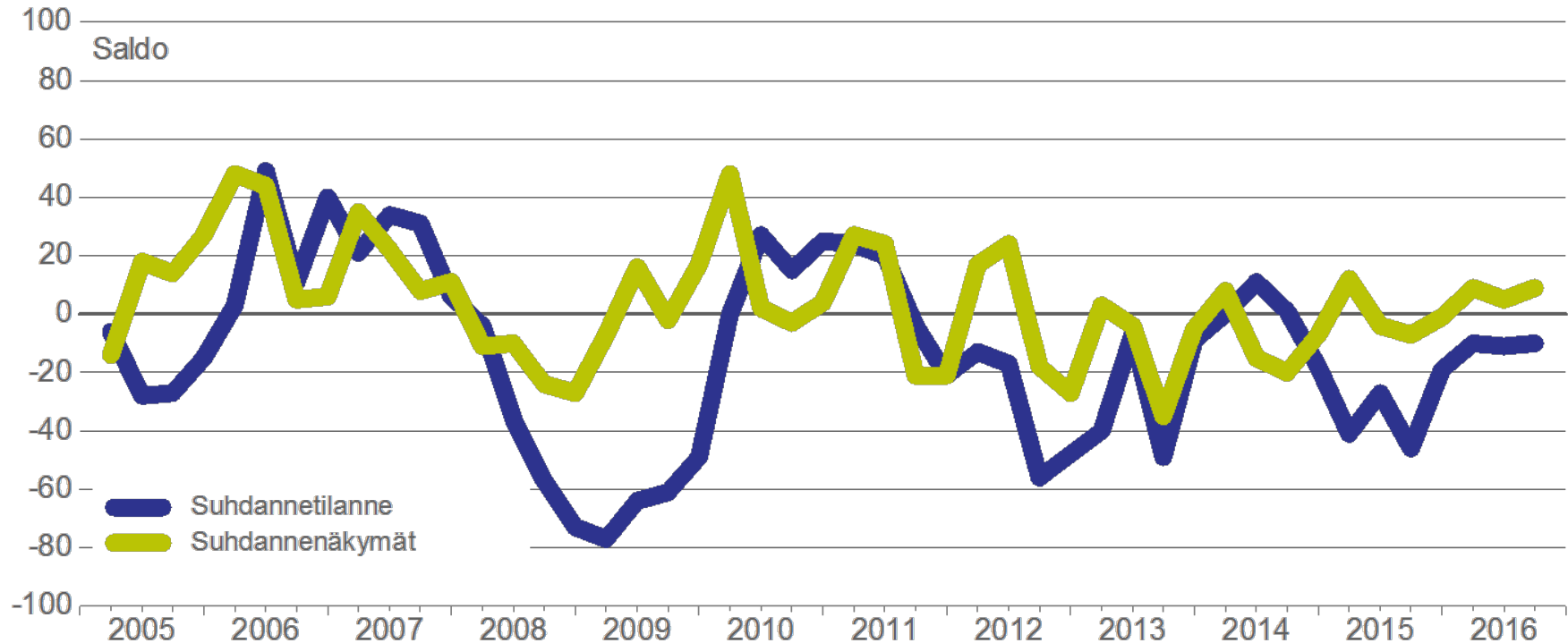
Palvelut

Pohjois-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Marraskuu 2016

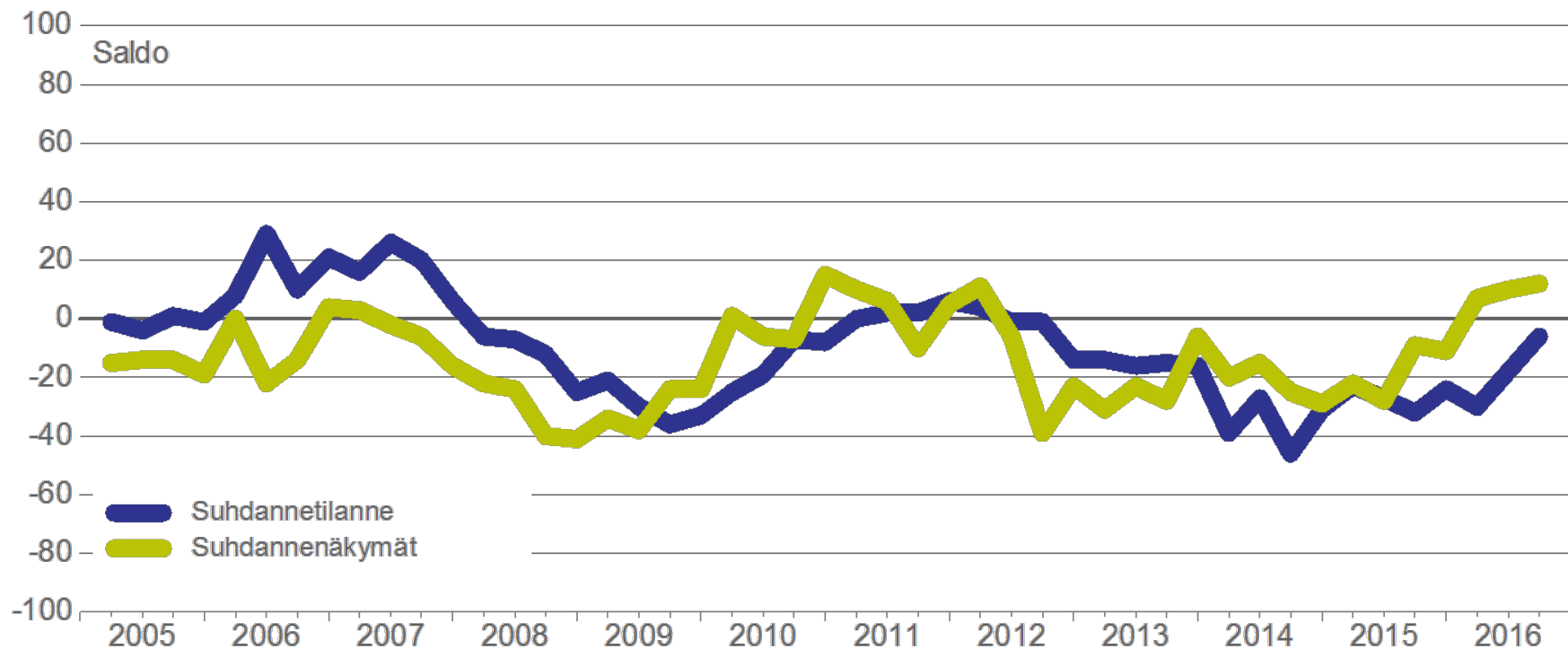
Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Pohjois-Suomi

Palvelut

Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Suhdannebarometri

Uusimaa

Marraskuu 2016

Teollisuus ja rakentaminen

- Suhdanne tilanne on hieman normaalia vaimeampi

Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen yritysten suhdanne tilanne pysyi lokakuussa 2016 hieman normaalia vaisumpana (saldoluku -11).

Lähikuukausia koskevat suhdannenäkymät ovat lievästi miinuksella. Suhdanne odotuksien viimeisin saldoluku oli -8, sillä 22 % alasta ennakoivat heikkenemistä ja 14 % yrityksistä odottaa suhdanteiden paranemista. Heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa suhdannenäkymien saldoluku oli -13. Uudenmaan teollisuuden ja rakenta-

- Tuotantomäärät ovat loivassa laskussa - kapasiteetti silti melko hyvin hyödynnettyinä

misen suhdannenäkymät ovat lievästi koko maan keskiarvoa harmaammat.

Tuotantomäärät supistuivat hivener kolmannella vuosineljänneksellä. Tuotannon arvioidaan vähenevän aavistuksen verran loppuvuoden aikana. Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa hyvin hyödynnettyinä, sillä kapasiteetti oli täyskäytössä 89 %:lla vastaajista.

Tilauksien tilanne on viime kuukausien loivasta noususta huolimatta yhä hieman tavanomaista heikompi (sal-

- Lähikuukausien suhdannenäkymät ovat lievästi alenevat, saldoluku -8

doluku -14). Valmistusvarastot ovat melko yleisesti normaalia pienemmät. Henkilöstön arvioidaan supistuneen jonkin verran alkusyksyn aikana. Työvoiman ennakoitaan vähenevän hieman myös vuoden lopulla.

Kysynnän riittämättömyys oli lokakuussa ongelmana 15 %:lla vastaajista. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 11 %:lla yrityksistä. Kannattavuus on keskimäärin vuoden takaisella tasolla, mutta tilanne vaihtelee suuresti yrityksittäin.

Palvelut

- Myyntimäärät ovat loivassa nousussa - suhdanne tilanne hieman tavanomaista heikompi

Uudenmaan palveluyritysten suhdannekuvassa ei tapahtunut alkusyksyn aikana suuria muutoksia. Tämänhetkistä suhdanne tilannetta kuvaava saldoluku pysyi alamaissa, saldoluku lokakuussa -25 (heinäkuussa -19).

Talvikautta koskevat suhdanne odotukset olivat lokakuussa hivener kesän näkymiä varovaisemmat. Suhdanne odotuksien uusien saldoluku oli 3, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa 8. Lokakuussa 12 % vastaajista odotti paranemista ja 9 % yri-

- Suhdanteiden ennakoitaan pysyvän lähikuukausina lähes ennallaan, saldoluku 3

tyksistä ennakoivat suhdanteiden olevan hiipumassa. Uudenmaan yksityisten palvelu alojen suhdannenäkymät ovat lähellä koko maan keskiarvoa.

Myyntimäärät lisääntyivät hieman alkusyksyn aikana. Myynnin ennakoitaan kasvavan lievästi myös talven myötä.

Henkilöstön määrä pysyi kausivaihtelu huomioon ottaen likimain ennallaan kolmannella vuosineljänneksellä. Työvoiman odotetaan säilyvän lähes muuttumattomana lähikuukausina.

- Kannattavuus on pysynyt keskimäärin vuoden takaisella tasolla

kausina.

Tuotantokapeikkoja ilmoitti lokakuussa puolet Uudenmaan palvelu alojen yrityksistä. Heikko kysyntä oli ongelma 31 %:lla alasta ja 16 %:lla oli vaikeuksia työvoiman saannissa. Rahoituksen saatavuus oli ongelmana 7 %:lla yrityksistä.

Kannattavuuskehitys vaihtelee yrityksittäin. Keskimäärin kannattavuus on pysynyt vuoden takaisissa lukeissa, eikä kannattavuuden odoteta muuttuvan lähikuukausinakaan.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 122

Henkilökunta 78845, Liikevaihto 23343 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	22	42	36	-14
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	28	35	37	-9
Tuotannon määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	21	53	26	-5
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	11	68	21	-10
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	17	52	31	-14
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	11	45	44	-33
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	12	50	38	-26
Henkilökunnan määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	9	59	32	-23
Tuotannon kasvun esteet	31			31
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	11			11
puute kapasiteetista	6			6
riittämätön kysyntä	15			15
muu tuotantokapeikko	2			2
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	17	55	28	-11
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	14	64	22	-8

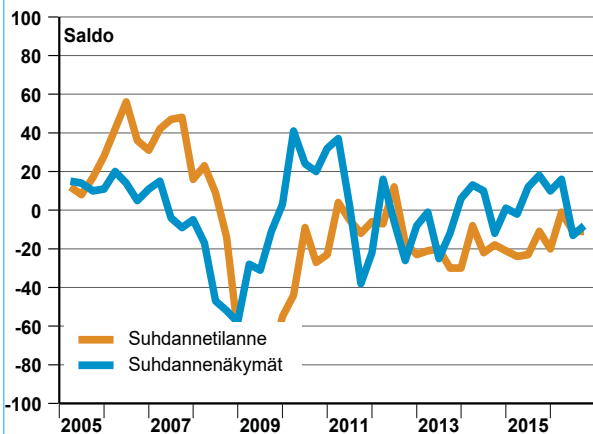
Palvelut

Yrityksiä 301

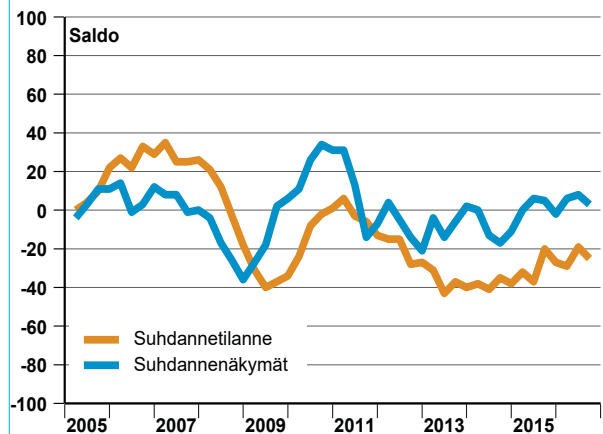
Henkilökunta 114315

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	24	60	16	8
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	35	38	27	8
Myynnin määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	28	58	14	14
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	10	75	15	-5
Henkilökunnan määrään odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	14	70	16	-2
Tuotannon kasvun esteet	50			50
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	16			16
puute kapasiteetista	1			1
riittämätön kysyntä	31			31
muu tuotantokapeikko	4			4
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	9	57	34	-25
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	12	79	9	3

Teollisuus ml. rakentaminen

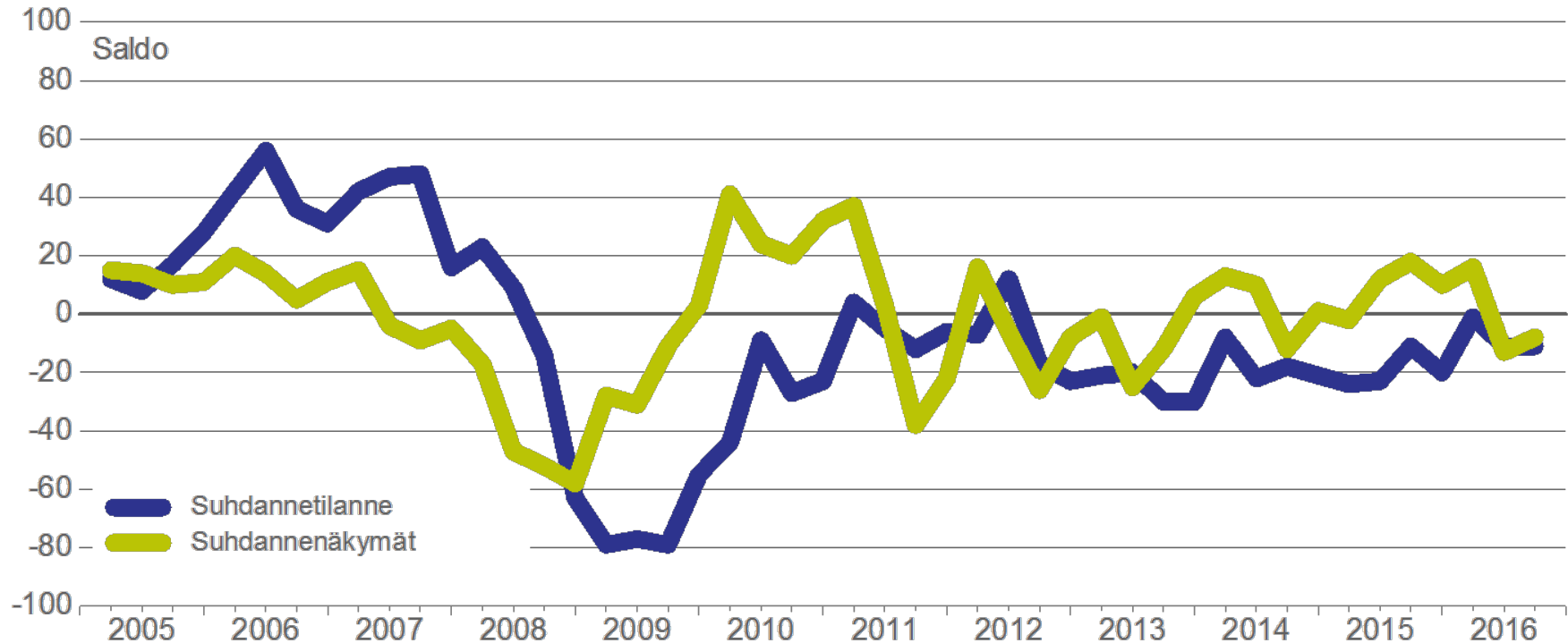

Palvelut

Uusimaa

Teollisuus ml. rakentaminen

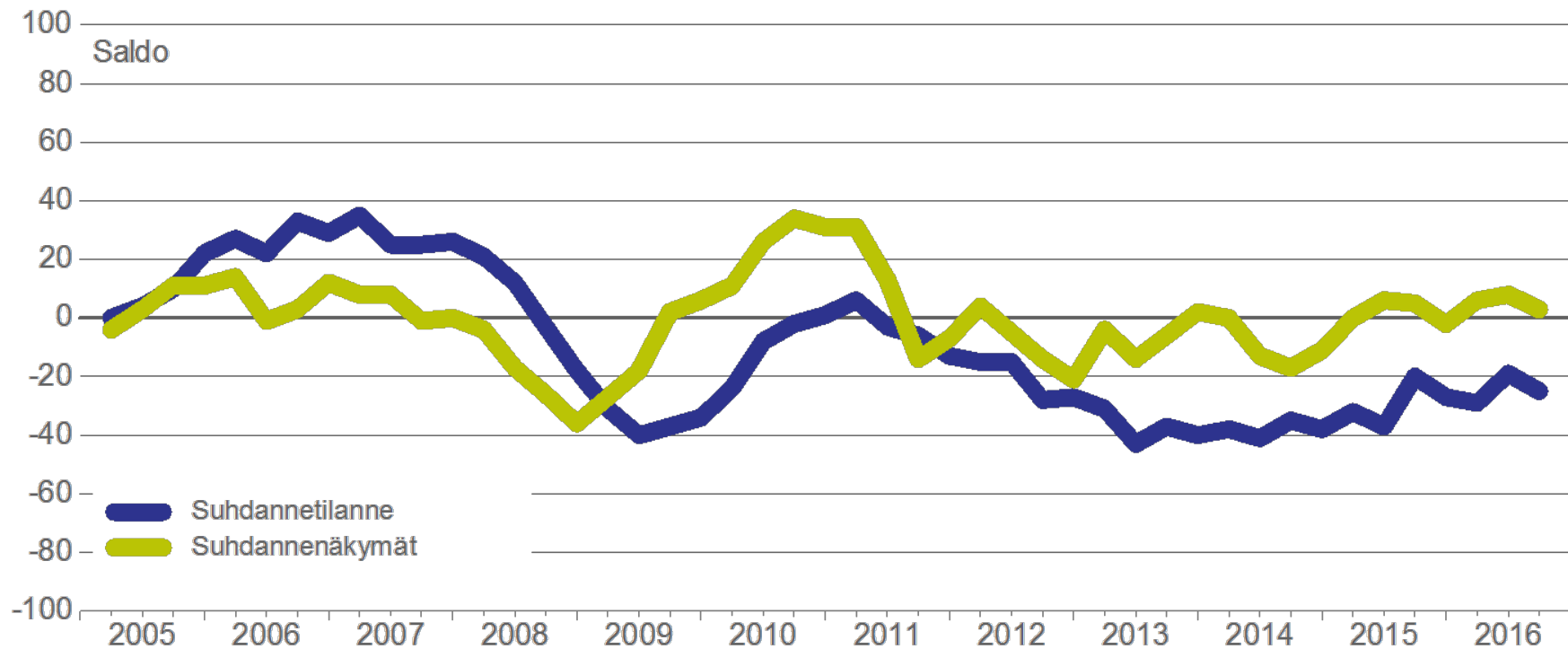
Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

Uusimaa Palvelut

Marraskuu 2016

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/31.10.2016/jka

